

# Laodikia — Laharana Voalohany

## *Faminanian'i Isaia momba ny loza manjo ny Lohasahan'ny Fahitana*

Jeff Pippenger

2023-08-14

Ny vesatry ny lohasahan'ny fahitana. Inona no mahazo anao ankehitriny, no niakaranao avokoa teny ambonin'ny tafon-trano? Hianao izay feno tabataba, tanàna mitabataba, tanàna ravoravo; ny olonao voavono tsy mba matin-tsabatra, na lavo tamin'ny ady. Ny mpanapaka rehetra ao aminao dia niara-nandositra, nefa voafatotry ny mpandefa zana-tsipika; izay rehetra hita tao aminao dia samy voafatotra avokoa, na dia efa nandositra lavitra aza. Koa hoy izaho: Mialà amiko; hitomany mafy aho; aza misasatra hampionona ahy noho ny fandravana ny zanakavavin'ny oloko. Fa andron'ny fahoriana sy fanitsakitsahana ary fisavorovoroana avy amin'ny Tompo, Jehovah, Tompon'ny maro, ao amin'ny lohasahan'ny fahitana izy, dia fandravana ny manda sy fitarainana ho any an-tendrombohitra. Isaia 22:1–5.

Ao amin'ny bokin'i Isaia, ny teny hoe “fahoriana” dia hita in-valo ambin'ny folo. Ny iraika ambin'ny folo amin'ireo filazana ireo dia manondro mivantana faminania loza, ary ny fito ambiny kosa dia manondro enta-mavesatra toy ny zavatra entina eo an-tsoroka. Iray monja amin'ireo filazana nadika hoe “fahoriana” no manondro zavatra entina eo an-tsoroka sady faminania loza ihany koa. Mikasa hiresaka io filazana tokana io aho, dia ilay teny Hebreo izay manondro zavatra entina nefa faminania loza ihany koa; koa asehoko sahady hatrany am-piandohana izany fanavahana izany, na dia tsy hiverina amin'ireo zava-misy ireo aza isika raha tsy any aoriana.

Tsy manjavozavo ny toko momba ny famaritana ny “lohasahan'ny fahitana,” satria izy dia aseho ho ny “Tanànan'i Davida” ary koa ho “Jerosalema.” Ny lohasahan'ny fahitana dia fanondroana ny Advantisma Laodikiana mandritra ny tantaran'ireo andininy enina farany ao amin'ny Daniela toko faha-iraika ambin'ny folo. Napetrak'i Isaia ny tontolon-kevitra iorenan'ity loza ity amin'ny alalan'ny tantara aseho ao amin'ny toko faha-roapolo, tamin'ny nilazany ny fandrosoan'ny fandresen'ny mpanjakan'i Asyria izao tontolo izao, dia ilay naniraka mpitari-tafika iray atao hoe Tartana hisambotra tanàna iray tany Egipta izay nantsoina hoe Asdoda.

Ny lalànan'ny Alahady dia voatondro ao amin'ny Daniela toko faha-11 andininy faha-41, ary izany no manondro ireo antoko telo izay “mandositra” ny tanan'ny fahefam-papa amin'ny fotoanan'ny lalànan'ny Alahady.

Tamin'ny taona nankanesan'i Tartana ho any Asdoda, (raha nirahin'i Sargona, mpanjakan'i Asyria, izy,) ka niady tamin'i Asdoda sy nahafaka azy, dia tamin'izany andro izany no nitenenan'i Jehovah tamin'ny alalan'i Isaia, zanak'i Amoza, hoe: Mandehana, esory ny lamba fisaonana amin'ny andilanao, ary esory ny kapaanao amin'ny tongotrao. Dia nataony izany ka nandeha tsy nitafy sy tsy nikiraro izy. Ary hoy Jehovah: Tahaka ny nandehanan'i Isaia mpanompoko tsy nitafy sy tsy nikiraro nandritra ny telo taona ho famantarana sy fahagagana amin'i Egipta sy amin'i Etiopia, dia toy izany no hitondran'ny mpanjakan'i Asyria ny

Egyptiana ho babo sy ny Etiopiana ho lasan-ko andevo, na ny tanora na ny antitra, tsy mitafy sy tsy mikiraro, sady miharihary ny fitanjahany, ho fahafaham-baraka ho an'i Egipta. Ary ho toran-kovitra sy ho menatra izy noho i Etiopia, izay nantenainy, sy i Egipta, izay reharehany. Ary ny mponina amin'ity nosy ity dia hilaza amin'izany andro izany hoe: Indro, toy izany ny amin'izay nantenaintsika, izay nitsoahantsika hangataham-pamonjena mba ho voavonjy amin'ny mpanjakan'i Asyria; ka hataontsika ahoana no fandositra? Isaia 20:1–6.

Ny fanontaniana atangan'ny mponina amin'ilay nosy dia izao: ahoana no handosiran'izy ireo ny mpanjakan'i Asyria, izay aseho koa ho mpanjakan'ny avaratra ao amin'ny Daniela 11.

Ary izy [ilay mpanjakan'ny avaratra] hiditra koa ao amin'ny tany be voninahitra, ary firenena maro no ho resy; fa ireto kosa no ho afa-mandositra amin'ny tanany, dia Edoma sy Moaba ary ny lohan'ny taranak'i Amona. Daniela 11:41.

Amin'ity andininy ity dia aseho mazava ny lalàn'ny Alahady any Etazonia, ary misy hevi-dalina madinidinika ao amin'ny andalan-tenin'i Daniela izay mendrika hodinihina. Misy andininy telo mifanesy ao amin'ny Daniela 11:40–43 izay samy manondro “firenena.” Ao amin'ny andininy faha-40, ireo firenena izay maneho ny Firaisana Sôvietika teo aloha dia nofafin'ny fahefana papaly sy i Etazonia tamin'ny taona 1989. Manamarina izany zava-misy izany ny mpahay tantara maoderina.

Ary ao amin'ny andininy faha-roa amby efapolo no ahitantsika ny teny hoe “firenena”, izay misolo tena ny firenena rehetra eto ambonin'ny tany, raha ny mpanjakan'ny avaratra (ny fahefana papaly) no mandresy an'i Egipta, izay misolo tena izao tontolo izao manontolo. Izany no iray amin'ireo hevitra an-kolaka ao anatin'izany. Ny iray hafa amin'ireo hevitra an-kolaka roa resahiko ao amin'ireo andininy telo ireo dia mahakasika ny teny hoe “ho afa-mandositra” ao amin'ny andininy faha-iray amby efapolo, ary avy eo indray ao amin'ny andininy faha-roa amby efapolo. Teny hebreo roa samy hafa ireo, na dia samy adika hoe “ho afa-mandositra” aza. Ny teny hebreo adika hoe “ho afa-mandositra” ao amin'ny andininy faha-roa amby efapolo dia midika hoe tsy misy famonjena hita, satria rehefa manaiky hanolotra ny fitondram-panjakana iray maneran-tany eo ambany fifehezan'ilay bibidia papaly ireo “mpanjaka folo” izay misolo tena ny Firenena Mikambana, dia tsy misy afa-mandositra—tsy misy famonjena.

Ary ireo tandroka folo izay hitanao dia mpanjaka folo, izay mbola tsy nandray fanjakana; nefa hahazo fahefana ho mpanjaka mandritra ny ora iray miaraka amin'ilay bibidia. Ireo dia iray saina, ka hanolotra ny heriny sy ny fahefany ho an'ilay bibidia. Ireo no hiady amin'ny Zanak'ondry, ary ny Zanak'ondry haharesy azy; fa Izy no Tompon'ny tompo sy Mpanjakan'ny mpanjaka; ary izay miaraka aminy dia ny voantso sy voafidy ary mahatoky. Ary hoy izy tamiko: Ny rano izay hitanao, izay ipetrahan'ilay vehivavy janga, dia olona sy vahoaka betsaka sy firenena ary samy hafa fiteny. Ary ireo tandroka folo izay hitanao teo amin'ilay bibidia, ireo no hankahala ilay vehivavy janga, ka hahatonga azy ho lao sy mitanjaka, ary hihinana ny nofony, sady handoro azy amin'ny afo. Fa Andriamanitra no nametraka tao am-pony ny hanatanterahany ny sitrapony, sy ny hiraitsany hevitra, ary ny hanolorany ny fanjakany ho an'ilay bibidia, mandra-pahatanteraky ny tenin'Andriamanitra. Apokalypsy 17:12–17.

Ireo “mpanjaka folo” ireto dia voaresaka miverimberina ao amin’ny Tenin’Andriamanitra, ary ao amin’ny tantaran’i Elia, Ahaba, mpanjakan’ny Isiraely, no lohan’ny foko folo, ary izy dia nanambady an’i Jezebela. Jezebela dia ny fahefan’ny papa amin’ny faran’izao tontolo izao, Elia dia ny iraky ny hafatry ny anjely fahatelo, ary Ahaba dia lohan’ny firaisan’ny mpanjaka folo. Ahaba dia maneho an’i Etazonia amin’ny maha-mpitarika ny Firenena Mikambana azy mandritra ny tantara ara-paminaniana momba ny lalàn’ny Alahady. Rehefa resin’i Asyria i Egipta, ny mpanjakan’ny avaratra ao amin’ny Daniela 11:42 dia vao avy nanery ireo mpanjaka folo hanaiky hanolotra ny fanjakany ho eo ambanin’ny fahefan’ny papa.

“Rehefa manatona ny krizy farany isika, dia zava-dehibe indrindra ny hisian’ny firindrana sy ny firaisan-tsaina eo amin’ireo fitaovan’ny Tompo ampiasainy. Feno tafio-drivotra sy ady ary fifandirana izao tontolo izao. Kanefa eo ambanin’ny loha iray—dia ny fahefana papaly—no hiraizan’ny olona mba hanohitra an’Andriamanitra ao amin’ny tenan’ireo vavolombelony. Io firaisana io dia asiam-pamehezana amin’ilay mpihemotra lehibe. Raha mikatsaka ny hampiray ireo solontenany izy amin’ny ady atao amin’ny fahamarinana, dia hiasa koa izy hampisaraka sy hampiely ireo mpiaro azy. Ny fialonana, ny fiheverana ratsy, ny fitenenana ratsy, dia aingainy mba hiteraka tsy firindrana sy fisaratsarahana.” Testimonies, boky faha-7, 182.

Ao amin’ny andininy iraika amby efapolo no ahitantsika ny teny hoe “afa-mandositra,” ary hitantsika koa ny teny hoe “afa-mandositra” ao amin’ny andininy roa amby efapolo, nefa teny hebreo roa samy hafa ireo. Ny teny nadika hoe “afa-mandositra” ao amin’ny andininy iraika amby efapolo dia midika ho fandosirana toy ny hoe noho ny fahamalisahana. Ity no teny nadika hoe “afa-mandositra” ao amin’ny andininy fahaenina amin’ny Isaia toko faha-roapolo. “Amin’izany andro izany” no anontanian’“ny mponina amin’ity nosy ity” ny amin’ny fomba hahafahany afa-mandositra amin’ilay Asyriana izay, “amin’izany andro izany,” dia mandresy tsikelikely izao tontolo izao araka ny aseho ao amin’ny Daniela 11 sy andininy maro hafa ao amin’ny Soratra Masina.

Ao amin’ny Daniela toko fahiraika ambin’ny folo andininy faha-iraika amby efapolo, raha ny fahefana maha-papa, na araka ny anehoan’i Daniela azy, ny mpanjakan’ny avaratra, na araka ny anehoan’i Isaia azy, ny Asyriana, no mandresy ny “tany be voninahitra” izay maneho an’i Etazonia, dia misy antokon’olona roa voafaritra ao.

Hiditra koa ao amin’ilay tany be voninahitra izy, ary firenena maro no ho rava; nefa ireto no ho afa-mandositra amin’ny tanany, dia Edoma sy Moaba ary ny lohan’ny taranak’i Amona. Daniela 11:41.

Ny iray dia ireo “maro” izay ho resy, ary ny vondrona iray hafa kosa dia aseho ho “Edoma sy Moaba ary ny lohan’ny taranak’i Amona.” Amin’ny lalàn’ny Alahady, ny Apokalypsy toko fahavalo ambin’ny folo andininy fahaefatra dia miantso ireo izay mbola ao Babylona mba “hivoaka.”

Ary reko feo hafa avy tany an-danitra nanao hoe: Mivoaha aminy, ry oloko, mba tsy hiray ota aminy ianareo, ary mba tsy handray ny loza manjo azy ianareo. Apokalypsy 18:4.

Edoma, Moaba ary ny lohany amin'ny taranak'i Amona no ireo izay afa-mandositra amin'ny fitsoahana an-kafetsena, tahaka ny antenain'ny mponina amin'ny nosy hatao ao amin'ny Isaia toko faha-roapolo.

Ao amin'ny andininy faha-iraika amby efapolo, ny hevitra hafa tondroiko dia izao: ao amin'ny andininy faha-efapolo, faha-iraika amby efapolo, ary faha-roa amby efapolo dia hitantsika ny teny hoe “firenena”; kanefa ao amin'ny andininy faha-iraika amby efapolo dia teny nampiana izany, tsy ao amin'ny teny tany am-boalohany nosoratan'i Daniela, ary tsy tokony ho ao. Firenena maro no naongana ho fanatanterahana ny andininy faha-efapolo tamin'ny firodanan'ny Firaisana Sôvietika, ary firenena maro no baboina rehefa maka ny fitantanana ny Firenena Mikambana ny fahefana papaly. Fa amin'ny lalàn'ny Alahady any Etazonia, ireo “maro” izay naongana dia tsy firenena maro, fa tsy maintsy Advantista Mitandrina ny Andro Fahafito ihany.

“Raha naseho taminao ny fahazavan'ny fahamarinana, ka nanambara taminao ny Sabatan'ny didy fahefatra, ary nampiseho fa tsy misy fototra ao amin'ny Tenin'Andriamanitra ho an'ny fitandremana ny Alahady, kanefa mbola mifikitra amin'ilay sabata sandoka ihany ianao, ka mandà tsy hanamasina ny Sabata izay antsoin'Andriamanitra hoe ‘androko masina,’ dia mandray ny mariky ny bibidia ianao. Rahoviana no mitranga izany? Rehefa mankatò ilay didy manambara aminao hitsahatra amin'ny asa amin'ny Alahady sy hivavaka amin'Andriamanitra ianao, nefa fantatrao fa tsy misy teny iray ao amin'ny Baiboly mampiseho ny Alahady ho zavatra hafa ankoatra ny andro fiasana mahazatra, dia manaiky handray ny mariky ny bibidia ianao, ary mandà ny tombo-kasen'Andriamanitra.” Review and Herald, July 13, 1897.

Ny mambra rehetra ao amin'ny Fiangonana Advantista Mitandrina ny Andro Fahafito dia nanaiky ny foto-pampianarana momba ny Sabata tamin'ny fotoana nanaovana batisa azy ho mambra tao amin'ny fiangonana, ary tompon'andraikitra izy ireo eo anatrehan'ny “fahazavan'ny fahamarinana” mikasika ny Sabata.

“Ny fanovana ny Sabata no famantarana na mariky ny fahefan'ny fiangonana Romana. Izay, rehefa mahatakatra ny fitakian'ny didy fahefatra, dia mifidy hitandrina ny sabata sandoka ho solon'ny marina, dia manome voninahitra amin'izany ilay fahefana izay izy irery ihany no nandidy izany. Ny mariky ny bibidia dia ny sabatan'ny papa, izay neken'izao tontolo izao ho solon'ny andro notendren'Andriamanitra.”

“Tsy mbola nisy olona naharay ny mariky ny bibidia. Tsy mbola tonga ny fotoam-pitsapana. Misy Kristiana marina ao amin'ny fiangonana rehetra, tsy ankoatra ny firaisam-pinoana Katolika Romana. Tsy misy voaheloka mandra-pahazoany ny mazava sy ahitany ny adidy takin'ny didy fahefatra. Fa rehefa hivoaka ny didy manery ny sabata sandoka, ary ny antso mafy ataon'ny anjely fahatelo hampitandrina ny olona ny amin'ny fiankohofana amin'ny bibidia sy ny sariny, dia ho voasintona mazava ny tsipika manasaraka ny sandoka sy ny marina. Amin'izany fotoana izany, izay mbola manohy ny fandikan-dalàna no handray ny mariky ny bibidia.”

“Amin'ny dingana haingana no anatonantsika ity fotoana ity. Rehefa hiray amin'ny fahefana ara-panjakana ny fiangonana protestanta mba hanohanana fivavahana sandoka, izay nanoheran'ny razany ka niaretan'izy ireo fanenjehana mahery indrindra, dia amin'izany no

hampanjakaina ny sabatan'ny papa amin'ny alalan'ny fahefana mitambatry ny fiangonana sy ny fanjakana. Hisy fihemorana ara-pirenena, izay hifarana amin'ny faharavana ara-pirenena ihany.” Manuscript 51, 1899.

Amin'ny lalàn'ny Alahady dia ny Advantista Mitandrina ny Andro Fahafito ihany no hotanana ho tompon'andraikitra amin'ny fahazavan'ny anjely fahatelo, satria amin'izay fotoana izay ihany no haseho amin'ireo ivelan'ny Advantisma ny fitsapan'ny anjely fahatelo. Ireo “maro” ho lavo amin'ny lalàn'ny Alahady dia ireo Advantista Laodiseana, satria “ny fitsarana dia manomboka ao amin'ny tranon'Andriamanitra.”

Koa ny farany no ho voalohany, ary ny voalohany no ho farany; fa maro no antsoina, nefa vitsy no fidina. Matio 20:16.

Isaia dia “famantarana sy fahagagana” ho an'i Egipta sy Etiopia momba ny fandresena miandalana ataon'ny fahefana papaly an'izao tontolo izao. Egipta dia ny Firenena Mikambana; Etiopia dia i Etazonia ary Asyria dia ny fahefana papaly. Ao anatin'ny sehatry izany tantara ara-paminaniana izany no anombohan'i Isaia mamelabelatra andiana faminaniana momba ny loza sy fandranganana. Ny toko faharoa amby roapolo dia momba ny Laodiseana izay ho resy amin'ny lalàn'ny Alahady sy ny Filadelfiana izay miantso an'i “Edoma sy Moaba ary ny lohan'ny taranak'i Amona” hivoaka avy ao Babylona.

Ny Advantista Laodikeana dia tsy manana ny toetra ilaina mba hovanjena, ary aloa avy ao am-bavan'ny Tompo izy ireo amin'ny fotoanan'ny lalàn'ny Alahady. Marihiko io zava-misy io mba hanasongadinana ihany ny teboka manaraka. Isaia toko faha-roa amby roapolo dia maneho antony iray hafa mahatonga an'i Laodikia ho very, satria ny faminaniana'ny loza dia manohitra ny lohasahan'ny “fahitana.” Misy teny hebreo roa lehibe adika hoe “fahitana.” Ny iray dia maneho ny filaharan'ny toe-javatra ara-paminaniana, ary ny iray kosa maneho fahitana an'i Kristy. Ny iray dia ivelan'ny fiangonana, ary ny iray kosa ao anatin'ny fiangonana. Ny teny ao amin'ny toko faha-roa amby roapolo dia ilay fahitana maneho ny toe-javatra ara-paminaniana, ary io ihany no teny adika hoe “fahitana” ao amin'ny bokin'ny Ohabolana.

Raha tsy misy fahitana, dia ringana ny vahoaka; fa izay mitandrina ny lalàna no sambatra. Ohabolana 29:18.

Ny “entana momba ny lohasahan'ny fahitana” dia faminaniana manondro antokon'olona roa mpivavaka ao amin'ny fiangonan'Andriamanitra amin'ny faran'izao tontolo izao. Ny antoko iray, izay asehon'i Sebna, dia i Laodikia, ary ny antoko iray kosa dia i Filadelfia, asehon'i Eliakima, zanak'i Hilikia. Ny fanavahana ireo antoko roa ao amin'ilay toko dia mazava ho azy fa ilay fanavahana ihany koa ao amin'ny fanoharana ny amin'ny virijina folo. Ny antoko iray manana ny diloilo amin'ny misasakalina, ary ny antoko iray kosa tsy manana izany. Ny “diloilo” amin'ny maha-tandindona azy dia maneho fahamarinana samihafa arakaraka ny teny manodidina izay isehoany, nefa ao amin'ny Isaia roa amby roapolo, ny “diloilo” an'ireo virijina folo dia asehon'ny teny hoe “fahitana.” Ny antoko iray manana ny “diloilo”; ny antoko iray kosa tsy manana izany.

“Ny voahosotra izay mitsangana eo anilan'ny Tompon'ny tany rehetra dia manana ny toerana izay nomena an'i Satana fahiny tamin'ny naha-keroba mpiaro azy. Amin'ny alalan'ireo

zava-manan'aina masina manodidina ny seza fiandrianany no itohizan'ny Tompo fifandraisana tsy tapaka amin'ny mponin'ny tany. Ny diloilo volamena dia maneho ny fahasoavana izay anohanan'Andriamanitra ny jiron'ny mino, mba tsy hihozongozona sy ho faty. Raha tsy izany diloilo masina izany no arotsaka avy any an-danitra amin'ny alalan'ny hafatry ny Fanahin'Andriamanitra, dia ho eo ambany fanapahana tanteraky ny herin'ny ratsy ny olona.”

Manala-baràka an'Andriamanitra isika rehefa tsy mandray ireo hafatra ampitainy amintsika. Amin'izany no andavantsika ny menaka volamena izay tiany harotsaka ao amin'ny fanahintsika mba hampitaina amin'ireo izay ao amin'ny maizina. Rehefa ho tonga ny antso hoe: “Indro, avy ny mpampakatra; mivoaha hitsena azy,” ireo izay tsy nandray ny menaka masina, izay tsy nitahiry ny fahasoavan'i Kristy tao am-pony, dia hahita, tahaka ireo virijina adala, fa tsy vonona hitsena ny Tompony izy. Tsy manana hery ao amin'ny tenany izy hahazoana ny menaka, ka potika ny fiainany. Fa raha angatahina ny Fanahy Masin'Andriamanitra, raha mifona isika tahaka izay nataon'i Mosesy hoe: “Aseho ahy ny voninahitrao,” dia harotsaka ao am-pontsika ny fitiavan'Andriamanitra. Amin'ny alalan'ireo fantsona volamena no hampitana amintsika ny menaka volamena. “Tsy amin-kery, na amin-tanjaka, fa amin'ny Fanahiko, hoy Jehovah Tompon'ny maro.” Amin'ny fandraisana ireo taratra mampirapiratra avy amin'ny Masoandron'ny Fahamarinana no anamiratan'ny zanak'Andriamanitra tahaka ny fanazavana eo amin'izao tontolo izao.” Review and Herald, July 20, 1897.

Mifanaraka ny fanahin'ny mpaminany, ary ireo voahosotra roa ao amin'i Zakaria dia ireo vavolombelona roa ao amin'ny Apokalypsy toko fahiraika ambin'ny folo ihany koa.

“Mikasika ireo vavolombelona roa dia mbola ambaran'ny mpaminany hoe: ‘Ireo no hazo oliva roa sy fanaovan-jiro roa, izay mitsangana eo anatrehan'Andriamanitry ny tany.’ ‘Ny teninao,’ hoy ny mpanao Salamo, ‘dia jiro ho an'ny tongotro sy fanazavana ho an'ny lalako.’ Apokalypsy 11:4; Salamo 119:105. Ireo vavolombelona roa ireo dia maneho ny Soratra Masina ao amin'ny Testamenta Taloha sy ny Testamenta Vaovao. Samy vavolombelona manan-danja izy roa tonta ny amin'ny niavian'ny lalàn'Andriamanitra sy ny faharetany mandrakizay. Samy vavolombelona koa izy roa ny amin'ny drafitry ny famonjena. Ny tandindona sy ny fanatitra ary ny faminiana ao amin'ny Testamenta Taloha dia manondro mialoha Mpamonjy iray izay ho avy. Ny Filazantsara sy ny Epistily ao amin'ny Testamenta Vaovao kosa dia milaza ny amin'ny Mpamonjy iray izay efa tonga araka indrindra izay nambara mialoha tamin'ny tandindona sy ny faminiana.” Ny Hery Mifanandrana, 267.

Ny voahosotra roa ao amin'i Zakaria dia maneho ny fizotry ny fifandraisana izay aseho ao amin'ny Apokalypsy toko voalohany. Ny “menaka”, izay “fahitana” ara-paminiana ny zava-mitranga ara-tantara, dia ampitaina amin'ny alalan'ny Testamenta Taloha sy ny Testamenta Vaovao. Ao amin'ny Apokalypsy 11 dia fantatra, araka ny tontolon-kevitra, fa i Mosesy sy Elia ireo vavolombelona roa ireo. I Mosesy sy Elia dia tandindona ho an'ny tenany ihany.

Rehefa mitambatra izy ireo tahaka ny teo amin'ny Tendrombohitra Fiovan-tarehy na ao amin'ny Apokalypsy toko fahiraika ambin'ny folo, dia tandindon'ny fahamarinana roa samy hafa izy. Teo an-tendrombohitra dia maneho ny maritiora mandritra ny krizin'ny lalàn'ny Alahady sy ny iray

hetsy sy efatra arivo amby efatra alina izy ireo, fa ao amin'ny Apokalypsy toko fahiraika ambin'ny folo kosa dia maneho ny Testamenta Taloha sy ny Testamenta Vaovao. Kanefa ho an'ny Advantisma dia mbola mihoatra noho izany aza no asehon'izy ireo. Ny vavolombelona roa ho an'ny Jiosy dia ny “lalàna sy ny mpaminany” izay maneho ny Testamenta Taloha, ary ny vavolombelona roa ho an'ny Kristiana dia ny Testamenta Taloha sy ny Testamenta Vaovao, fa ho an'ny Advantisma kosa ny vavolombelona roa dia ny tenin'Andriamanitra sy ny filazan'i Jesosy. Izany no antony naha tany Patmo an'i Jaona.

Izaho Jaona, izay rahalahinareo koa, sady namanareo amin'ny fahoriana sy amin'ny fanjakana ary amin'ny faharetan'i Jesosy Kristy, dia tany amin'ny nosy atao hoe Patmo noho ny tenin'Andriamanitra sy ny filazana an'i Jesosy Kristy. Apokalypsy 1:9.

Ao amin'ny Isaia roa amby roapolo dia aseho ireo vavolombelona roa, dia Mosesy sy Elia, na dia tsy ho fantatra aza izany raha tsy ampiharinao amin'ilay toko ny foto-kevitra ny Alfa sy Omega. Diniho izay nanombohan'i Jesosy ny fanazavany ny “fahitana” momba ireo zava-nitranga ara-paminaniana tamin'ny mpianany teny an-dalana ho any Emaosy.

“Manomboka tamin'i Mosesy, izay Alfa tokoa amin'ny tantaran'ny Baiboly, no nanazavan'i Kristy tao amin'ny Soratra Masina rehetra ny zavatra momba ny tenany.” *Desire of Ages*, 796.

Elia no mpaminany izay miseho alohan'ny andro lehibe sady mahatahotra an'i Jehovah, mitondra hafatra miorina amin'ny foto-kevitra ny Alfa sy Omega, mampitodika ny fon'ny ray (alfa) ho amin'ny zanaka (omega). Mosesy sy Elia dia misolo tena ny alfa sy omega ao amin'ny faminanian'ny Baiboly. Raha afaka mandre izany ianao, Mosesy dia i William Miller. Samy maty na i Mosesy na i Miller, ary samy nohamarinin'ny tsindrimandry ho voavonjy izy roa tonta. Mosesy dia mazava ho azy fa natsangana tamin'ny maty avy hatrany taorian'ny nahafatesany, fa ny anjely kosa dia miandry manodidina ny fasan'i Miller mandra-pahatongan'ny fitsanganany amin'ny maty. Elia no misolo tena ny iraka farany alohan'ny fihavian'ny andro lehibe sady mahatahotra an'i Jehovah.

Niezaka ny hanakana ny fitoriana ny hafatra izay efa nambaran'ny Tenin'Andriamanitra mialoha ny Jiosy; nefa tsy maintsy tanteraka ny faminania. Hoy ny Tompo: “Indro, Izaho haniraka an'i Elia mpaminany ho aminareo, dieny tsy mbola tonga ny andro lehibe sy mahatahotra an'i Jehovah” (Malakia 4:5). Hisy olona ho avy amin'ny fanahy sy ny herin'i Elia, ary rehefa miseho izy, dia mety hiteny ny olona hoe: “Mafy loatra ny fahazotoanao, tsy adikao amin'ny fomba tokony ho izy ny Soratra Masina. Avelao aho hilaza aminao ny fomba hampianaranao ny hafatrao.”

“Maro no tsy mahay manavaka ny asan'Andriamanitra sy ny an'ny olona. Hilaza ny marina aho araka izay omen'Andriamanitra ahy, ary lazaiko ankehitriny fa, raha mbola manohy mitsikera sy mitahiry toe-panahin'ny fifandirana ianareo, dia tsy hahalala ny fahamarinana mihitsy. Hoy Jesosy tamin'ny mpianany: ‘Mbola maro koa no zavatra holazaiko aminareo, nefa tsy zakanareo ankehitriny’ (Jaona 16:12). Tsy tao anatin'ny toe-piainana hahafahany mankasitraka ny zavatra masina sy mandrakizay izy ireo; kanefa nampanantena Jesosy fa haniraka ny Mpananatra, Izay hampianatra azy ny zavatra rehetra sy hampahatsiaro azy ny

zavatra rehetra izay nolazainy taminy. Ry rahalahy, tsy tokony hametraka ny fiankinantsika amin'ny olona isika. ‘Aza matoky ny olona, izay fofonaina eo am-bavorony; fa inona moa no maha-zava-dehibe azy?’ (Isaia 2:22). Tsy maintsy ahanonta amin'i Jesosy ny fanahinareo tsy manan-kery. Tsy mety amintsika ny misotro amin'ny loharanon-dohasaha, raha misy loharano any an-tendrombohitra. Aoka havelantsika ny rano mikoriana any ambany; aoka ho any amin'ny loharano avo no hanatonantsika. Raha misy lafin'ny fahamarinana tsy takatrareo, izay tsy ifanarahana, dia diniho izany, ampitahao amin'ny Soratra Masina ny Soratra Masina, alefaso lalina ao amin'ny fitrandrahana ny Tenin'Andriamanitra ny vavan-tsokajin'ny fahamarinana. Tsy maintsy mametraka ny tenanareo sy ny hevitrareo eo ambonin'ny alitaran'Andriamanitra ianareo, manaisotra ny hevitra efa voaomana mialoha, ary mamela ny Fanahin'ny Lanitra hitarika anareo ho amin'ny fahamarinana rehetra.” Selected Messages, boky 1, 412.

Ao amin'ny Isaia faha-roa amby roa-polo, Sebna sy Eliakima dia maneho ny hendry sy ny adala ao anatin'ny Advantisma amin'ny faran'izao tontolo izao, rehefa miakatra hamely an'i Jerosalema ny mpanjakan'ny avaratra. Eliakima, zanak'i Hilkia, no nanana ny “fahitana,” fa Sebna kosa tsy nanana izany.

Raha tsy misy fahitana, dia levona ny vahoaka; fa sambatra izay mitandrana ny lalàna. Ohabolana 29:18.

Ny hafatra ara-paminaniana, izany hoe ny “fahitana” ao amin'ity andininy ity, dia miresaka zavatra roa. Takatrao ny fitomboan'ny fahazavana ara-paminaniana ka velona ianao; ary raha tsy izany—dia maty ianao. Raha tsy mahazo izany ianao, dia tsy ho voaomana hitandrana ny Sabata amin'ny fitsapana momba ny lalàn'ny Alahady. Ho “tara loatra” izany. Rehefa resy ireo Advantista Laodikiana amin'ny lalàn'ny Alahady, dia laviny ny lalàna satria nolaviny ny “fahitan'ny fahamarinana.” Tsy manana solika izy ireo, ary tsy takany ny fitomboan'ny fahalalana izay voasokatra tombo-kase fotoana fohy mialoha ny hifaranan'ny fotoam-pahasoavana.

Satria hoy ianao hoe: Manankarena aho, ary nitombo fananana, ka tsy manan-java-mahory ahy; nefa tsy fantatrao fa ianao no fadiranovana sy mahonena sy mahantra sy jamba ary mitanjaka. Apokalypsy 3:17.

Ang tandind ni Isaias mao nga siya naglakaw nga hubo ug walay sapin sulod sa tulo ka tuig. Gibuhat niya kini aron pasidan-an kadtong modawat sa pahimangno pinaagi sa iyang mensaheng mapanagnaon, nga kon dili ninyo masabtan ang panan-awon sa mga hitabo nga mapanagnaon, moabot kamo sa balaod sa Dominggo ug mamahimong mga bihag nga pagadad-on nga anaa sa usa ka makalolooy, makasusubo, kabus, buta, ug hubo nga kahimtang. Si Isaias maoy usa ka tandâ ug katingalahan alang sa kasaysayan ni Isaias, apan labi pa gayud alang sa katapusan sa kalibotan.

Ary izany zavatra rehetra izany dia nanjo azy ho fanoharana; ary voasoratra ho fampitandremana antsika izany, dia isika izay tratran'ny faran'izao tontolo izao. 1 Korintiana 10:11.

Ao amin'ny andininy dimy voalohan'ny toko faharoa amby roa-polo, Jerosalema, tanànan'i Davida, dia aseho ho “tanàna be tabataba,” “tanàna ravoravo” sady feno “korontana.” Fiteny ara-Baiboly

malaza iray, izay ampiasain'ny olona araka izao tontolo izao aza, no ampiasaina ato amin'ity toko ity hanehoana ilay tanàna “ravoravo” sy “be tabataba” izay feno “korontana,” raha ireo ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo no milaza amim-piravoravoana hoe: “aoka isika hihinana sy hisotro; fa rahampitso dia ho faty isika.” Kanefa, na dia ravoravo aza izy ireo, dia voavono ny lehilahiny, nefa tsy tamin'ny sabatra, na tamin'ny ady, ka noho izany dia mametraka izao fanontaniana izao i Isaia: “Inona no mahazo anao?”

Na inona na inona mampahory azy ireo, dia nahatonga azy hiakatra eny an-tampon-trano izany. Ny tampon-trano dia tandindon'ny fanompoana ny masoandro sy ny volana ary ny kintana; tandindon'ny fivavahana amin'ny fanahy izany. Ao amin'io andalan-teny io, ny Advantisma dia eo ambanin'ny fitaka ara-panahy.

Ary izay miankohoka amin'ny antokon'ny lanitra eny an-tampon-trano; ary izay miankohoka ka mianiana amin'i Jehovah, sady mianiana amin'i Malkama; ary izay nihemotra niala tamin'i Jehovah; mbamin'izay tsy nitady an'i Jehovah, na nanontany Azy.

Mangina eo anatrehan'i Jehovah Tompo; fa efa antomotra ny andron'i Jehovah; fa Jehovah efa nanomana fanatitra, ary efa nanasa ny vahininy Izy. Ary amin'ny andron'ny fanatitr'i Jehovah dia izao no hiseho: hovaliako ny andriana sy ny zanaky ny mpanjaka ary izay rehetra mitafy fitafiana hafa firenena. Ary amin'izany andro izany koa dia hovaliako izay rehetra mitsambikina eo ambonin'ny tokenam-baravarana, dia ireo izay mameno ny tranon'ny tompony amin'ny herisetra sy ny fitaka. Zefania 1:5–9.

Amin'ny krizin'ny lalàn'ny Alahady, ny Advantisma, izay aseho ho Jerosalema, dia ao amin'“ny lohasahan'ny fahitana.” Ireo izay mandà ny hafatra ara-paminaniana izay asehon'ny “menaka” na ny “fahitana” dia mampihatra spiritisma, izay resahin'i Paoly ao amin'ny Tesaloniana Faharoa. Ao koa no ahitantsika ireo (Shebna) izay tsy nandray ny fitiavana ny fahamarinana.

Ary noho izany antony izany dia handefa fitaka mahery vaika ho aminy Andriamanitra, mba hinoany lainga; mba hohelohina izy rehetra izay tsy nino ny fahamarinana, fa nankafy ny tsy fahamarinana. 2 Tesaloniana 2: 11, 12.

Mazava ho azy fa ny teny hoe “fahamarinana” ampiasain'i Paoly dia ilay teny grika izay nalaina avy amin'ny teny hebreo hoe “fahamarinana,” izay noforonina tamin'ny fampifangaroana ireo litera hebreo telo izay maneho ny Alfa sy ny Omega. Ny fandavana ny “fahamarinana,” aseho ho toy ny foto-kevitra ny Alfa sy ny Omega, dia mitondra fitaka mahery amin'ny Laodiseana, ary izany fitaka izany dia spiritisma.

Hoy ny mpaminany Isaia hoe: “Ary raha hoy izy aminao: Mitadiava amin'izay manana fanahy mahazatra sy amin'ny mpanao ody izay mibitsibitsika sy mimenomenona; moa tsy ny olony va no hitady amin'Andriamaniny? Moa ny velona va no hitady amin'ny maty? Ho amin'ny lalàna sy ny fanambarana; raha tsy miteny araka izany teny izany izy, dia satria tsy misy mazava ao aminy.” Isaia 8:19, 20. Raha nanaiky handray ny fahamarinana izay voalaza mazava tsara ao amin'ny Soratra Masina momba ny toetry ny olombelona sy ny toetry ny maty ny olona, dia ho hitany ao amin'ny fitakiana sy ny fisehoan'ny spiritisma ny asan'i Satana miaraka amin-kery sy famantarana ary fahagagana mandainga. Kanefa, toy izay hilefitra ka handao ny fahafahana

izay tena mahafinaritra ny fo araka ny nofo, sy handà ny ota izay tiany, dia maro be no manakimpy ny masonry tsy hijery ny mazava ka mandroso mahitsy ihany, tsy miraharaha ny fampitandremana, raha manenona ny fandriky ny tenany manodidina azy i Satana, ka tonga remby eo am-pelatanany izy. “Satria tsy nandray ny fitiavana ny fahamarinana izay hahazoany famonjena” izy, dia “Andriamanitra no handefa fampiviliana mahery ho aminy, mba hinoany lainga.” 2 Tesaloniana 2:10, 11. *The Great Controversy*, 559.

Ao amin’i Isaia toko faharoa amby roa-polo, ny lehilahin’ny tanàna falifaly dia novonoina, nefa tsy tamin’ny ady na tamin’ny sabatra; nofatorana niaraka izy ireo ka novonoina mbamin’ny mpitarika izay nandositra.

“Raha ny fiangonana manaraka lalana mitovy amin’ny an’izao tontolo izao, dia hiara-hizaka ny anjara farany aminy izy. Tsia, fa satria efa nandray fahazavana lehibe kokoa izy, dia ho lehibe kokoa noho ny an’ny tsy mibebaka ny saziny.

“Isika amin’ny maha-vahoaka antsika dia milaza fa manana ny fahamarinana mialoha noho ny vahoaka rehetra etỳ ambonin’ny tany. Koa ny fiainantsika sy ny toetrantsika dia tokony hifanaraka amin’ny finoana tahaka izany. Efa antomotra amintsika izao ny andro izay hanangonana ny marina ho toy ny voam-bary sarobidy fehezina ho amboara ho an’ny trano fitahirizana any an-danitra, raha ny ratsy fanahy kosa dia angonina tahaka ny tsimparifary ho amin’ny afon’ilay andro lehibe farany. Fa ny vary sy ny tsimparifary dia ‘miara-maniry mandra-pahatongan’ny fijinjana.’” *Testimonies*, volume 5, 100.

Ny fitarihana ao amin’ny Isaia roa amby roa-polo dia nafatotry “ny mpandefa zana-tsipika.” I Sebna dia fantatra ho mpitarika eo amin’ny trano, ary ny toerany dia homena an’i Eliakima, zanak’i Hilikia. Ao amin’ny Isaia roa amby roa-polo, ny hafatra ara-paminaniana asehon’ny “fahitana” momba ireo zava-mitranga ara-paminaniana dia namokatra sokajin’ny mpivavaka roa tao Jerosalema raha manakaiky ny mpanjakan’ny avaratra. Ny sokajy iray dia afatotra ho amin’ny trano fitahirizam-bokatra any an-danitra, ary ny iray kosa ho amin’ny afon’ny andro farany. Izay namatotra ny ratsy fanahy dia “ny mpandefa zana-tsipika,” izay iray amin’ireo marika maro an’ny finoana silamo ao amin’ny Tenin’Andriamanitra.

Ary ny sisa amin’ny isan’ny mpandefa zana-tsipika, dia ny lehilahy mahery amin’ny taranak’i Kedara, dia hihena; fa Jehovah Andriamanitry ny Isiraely no efa nilaza izany. Isaia 21:17

Ary izao no anaran’ny zanakalahin’Ismaela, araka ny anarany sy araka ny taranany: Nebajota, lahimatoa tamin’Ismaela; ary Kedara sy Adbeela sy Mibsama, ary Misma sy Doma sy Masa, Hadara sy Tema, Jetora sy Nafisy ary Kedema: ireo no zanakalahin’Ismaela, ary ireo no anarany, araka ny vohiny sy araka ny toby mimandany; andriana roa ambin’ny folo araka ny fireneny. *Genesis* 25:13–16.

Ny fitarihan’ny Advantisma dia nofatoran’ny mpandefa zana-tsipika rehefa nandà ny hafatra fa ny Islam no nanafika an’i Etazonia tamin’ny 11 Septambra 2001, ho fahatanterahan’ny faminanian’ny Baiboly. Ny fanafihana tamin’ny 9/11 no fanamafisana ilay hafatra izay nesorina toambo-kase tamin’ny 1989, tamin’ny firodanan’ny Firaisana Sovietika. Ny fanafihan’ny Islam tamin’ny 9/11 dia nifanaraka tamin’ny 11 Aogositra 1840, rehefa ny faminanianana momba ny fanakanana ny Islam

no nanome hery ny hafatry ny anjely voalohany tamin'ny fanamafisana ny fitsipika fototry ny faminaniana nambaran'i Miller, fa ny andro iray dia misolo taona iray. Ny 11 Aogositra 1840 dia fahatanterahan'ny zava-nitranga iray efa voalaza mialoha izay nifototra tamin'ny fitsipiky ny andro ho taona. Rehefa tanteraka izany, dia nentina tany amin'ny tobim-piasan'ny misiona rehetra eran-tany ny hafatry ny anjely voalohany.

Ny 9/11 dia nanamafy ilay fitsipika fototra amin'ny “fahitana” nomena ny Advantisma hotorina. Izany fitsipika izany dia izao: miverimberina ny tantara. Rehefa nohamafisina tamin'ny 11 Aogositra 1840 ny fitsipika hoe andro iray ho taona iray, dia nidina ilay anjely mahery ao amin'ny Apokalypsy folo ka nanamarika ny fanomezam-pahefana ny hafatry ny ora fitsaran'i Miller; ka izany no tandindon'ny fotoana nidinan'ily anjely ao amin'ny Apokalypsy valo ambin'ny folo tamin'ny 9/11.

“Aiza no ipoiran'ny teny izay nolazaiko fa hofafan'ny onjan-drano mahery i New York? Tsy mbola nilaza izany mihitsy aho. Izao no nolazaiko, raha nijery ireo trano lehibe natsangana tany aho, rihana ambonin'ny rihana: ‘Endrey ny toe-javatra mahatahotra hitranga rehefa hitsangana ny Tompo hampihorohoro mafy ny tany! Amin'izay dia ho tanteraka ny tenin'ny Apokalypsy 18:1–3.’ Ny toko fahavalo ambin'ny folo manontolo ao amin'ny Apokalypsy dia fampitandremana ny amin'izay ho avy amin'ny tany. Kanefa tsy manana fanazavana manokana aho momba izay hanjo an'i New York, afa-tsy izao ihany: fantatro fa indray andro any dia harodana ireo trano lehibe any noho ny fihodinan'ny herin'Andriamanitra sy ny famadihany. Avy amin'ny fahazavana nomena ahy no ahafantarako fa misy fandranganana eo amin'izao tontolo izao. Teny iray avy amin'ny Tompo, fikasihan'ny heriny mahery iray monja, dia hirodana ireo rafitra goavana ireo. Hisy toe-javatra hitranga izay tsy azontsika saintsainina akory ny hamafin'ny fahatahorana ao aminy.” Review and Herald, 5 Jolay 1906.

Mazava ho azy fa mbola betsaka lavitra no azo lazaina momba ny Islam, kanefa i Shebna dia maneho ireo izay mandà ny “fahitana” ny tantara ara-paminaniana izay miorina amin'ny fiverimberenana ny tantara, miaraka amin'ily fahamarinana fototra momba ny fiverimberenana ny tantara—fa ny fiandohan'ny zavatra iray dia manazava ny fiafaran'ny zavatra iray. Ny famerana ny Islam tamin'ny 11 Aogositra 1840 dia nampidina ilay anjely ao amin'ny Apokalypsy toko faha-10, ary ny famotsorana ny Islam tamin'ny 9/11 dia nampidina ilay anjely ao amin'ny Apokalypsy toko faha-18.

Ary hoy aho hoe: Mba henoy, ry lohan'i Jakoba sy ry andrianan'ny taranak'Isiraely; moa tsy anareo va no mahalala ny rariny? Hianareo izay mankahala ny tsara ka tia ny ratsy, izay manendaka ny hodiny hiala aminy sy ny nofony hiala amin'ny taolany; izay mihinana koa ny nofon'ny oloko sy manendy ny hodiny hiala aminy ary manorotoro ny taolany sy manapaka azy madinika tahaka ny ho ao anaty vilany sy tahaka ny nofo ao anatin'ny handroana. Amin'izany dia hiantso an'i Jehovah izy, nefa tsy hihaino azy Izy; eny, hafeniny aminy ny tavany amin'izany andro izany, satria nanao ratsy tamin'ny asany izy. Izao no lazain'i Jehovah ny amin'ireo mpaminany izay mampivily ny oloko, izay manaikitra amin'ny nifiny ka miantso hoe: Fiadanana; ary izay tsy mametraka ao am-bavany kosa dia omaniny ady. Koa izany no hahatonga ny alina ho aminareo, ka tsy hahita fahitana hianareo; ary ho maizina aminareo izany, ka tsy hanao sikidy hianareo; ary hilentika amin'ny mpaminany ny masoandro, ary ho

maizina aminy ny andro. Dia ho menatra ny mpahita, ary ho very hevitra ny mpanao sikidy; eny, samy hanarona ny molony avokoa izy rehetra, fa tsy misy valin-tenin'Andriamanitra. Fa izaho kosa dia feno hery tokoa amin'ny Fanahin'i Jehovah sy fitsarana ary faherezana, mba hanambara amin'i Jakoba ny fahadisoany sy amin'Isiraely ny fahotany. Mba henoy izao, ry lohan'ny taranak'i Jakoba sy ry andrianan'ny taranak'Isiraely, izay mankahala ny rariny sy mamadika ny hitsiny rehetra. Manorina an'i Ziona amin'ny rà hianareo, ary an'i Jerosalema amin'ny heloka. Ny lohany dia mitsara noho ny valim-pitia, ary ny mpisorony mampianatra noho ny karama, ary ny mpaminaniny manao sikidy noho ny vola; kanefa miantehitra amin'i Jehovah izy ka manao hoe: Moa tsy eo amintsika va Jehovah? Tsy hisy loza hahazo antsika. Mika 3:1–11.

Ary ho toy ny nofy amin'ny fahitana amin'ny alina ny hamaroan'ny firenena rehetra miady amin'i Ariela [Jerosalema], dia izay rehetra miady aminy sy amin'ny fiarovany mafy ary mampahory azy. Eny, ho toy ny rehefa manonofy ny lehilahy noana, ka indro, mihinana izy; nefa mifoha izy, ka foana ny fanahiny; na toy ny rehefa manonofy ny lehilahy mangetaheta, ka indro, misotro izy; nefa mifoha izy, ka indro, reraka izy, ary mbola maniry ihany ny fanahiny: toy izany no ho hamaroan'ny firenena rehetra izay miady amin'ny tendrombohitra Ziona. Miandrasa, ka gaga; miantsoa mafy, eny, miantsoa mafy: mamo izy, nefa tsy avy amin'ny divay; mivembena izy, nefa tsy avy amin'ny zava-pisotro mahery. Fa Jehovah efa nandatsaka taminareo ny fanahin'ny torimasalo lalina, ary efa nanakimpiny ny masonareo Izy; ny mpaminany sy ny mpanapaka anareo, dia ny mpahita, no efa nosaronany. Ary ny fahitana rehetra dia tonga aminareo tahaka ny tenin'ny boky voaisy tombo-kase, izay atolotra ho an'ny olona mahay mamaky teny ka lazaina hoe: Vakio ange ity, miangavy anao aho; fa hoy izy: Tsy azoko vakina, satria voaisy tombo-kase izy; ary atolotra ho an'izay tsy mahay mamaky teny kosa ny boky ka lazaina hoe: Vakio ange ity, miangavy anao aho; fa hoy izy: Tsy mahay mamaky teny aho. Koa hoy Jehovah: Satria ity firenena ity manakaiky Ahy amin'ny vavany sy manome voninahitra Ahy amin'ny molony, nefa mampanalavitra ny fony amiko, ary ny fahatahorany Ahy dia didin'olona nampianarina fotsiny ihany, dia, indro, mbola hanao asa mahagaga eo amin'ity firenena ity Aho, dia asa mahagaga sady fahagagana; fa ho levona ny fahendren'ny olon-kendry, ary hafenina ny fahalalan'ny olon-malalany saina. Loza ho an'izay mikendry lalina hanafina ny fisainany amin'i Jehovah, ary ny asany atao ao amin'ny maizina, ka hoy izy: Iza no mahita antsika? ary iza no mahalala antsika? Hianareo manodina ny zavatra! Moa hatao tahaka ny tanimanga eo an-tanan'ny mpanefy vilany va ianareo? Fa moa ny asa va hanao amin'izay nanao azy hoe: Tsy izy no nanao ahy? Na ny zavatra voaforona va hanao amin'izay namorona azy hoe: Tsy nanana fahalalana izy? Isaia 29:7–16.

Ny lohasahan'ny fahitana, araka an'i Isaia, dia “andro fahoriana sy fanitsakitsahana ary fahaverezan-kevitra avy amin'i Jehovah, Tompon'ny maro, ao amin'ny lohasahan'ny fahitana, fandravana ny manda, ary fitarainana any amin'ny tendrombohitra.” Koa mitomany mafy i Isaia, tahaka an'i Jesosy koa.

“Tsy ny fisaintsainana mialoha ny amin'ny fijaliany manokana no nahatonga ny ranomason'i Jesosy. Teo anoloany indrindra i Getsemane, izay tsy ho ela dia hanarona Azy ny horohoron'ny haizina lehibe. Hita teo koa ny vavahadin'ondry, izay nampidirana nandritra ny taonjato maro ireo biby ho fanatitra sorona. Tsy ho ela io vavahady io dia hivoha ho Azy, Ilay

tena tandindon-javatra lehibe, izay efa notondroin'ireo fanatitra rehetra ireo ny amin'ny sorony noho ny fahotan'izao tontolo izao. Teo akaiky teo i Kalvary, toerana hisehoan'ny fijaliany efa antomotra. Kanefa tsy noho ireo fampahatsiarovana ny fahafatesany feno habibiana ireo no nitomanian'ny Mpanavotra sy nisentosentoiny noho ny fangirifirian'ny fanahy. Tsy alahelo feno fitiavan-tena no Azy. Ny eritreritra ny amin'ny fijaliany manokana dia tsy nampitahotra izany fanahy mendri-kaja sy mahafofy tena izany. Ny fahitana an'i Jerosalema no nandefona ny fon'i Jesosy—Jerosalema izay nandà ny Zanak'Andriamanitra sy nanamavo ny fitiavany, izay tsy nety ho resy lahatry ny fahagagana lehibe nataony, ary efa saiky hanaisotra ny ainy. Hitany izay naha-izy azy tao amin'ny helony noho ny nandavany ny Mpanavotra azy, ary izay mety ho nahatonga azy raha nandray Ilay hany afaka hanasitrana ny feriny izy. Tonga hamonjy azy Izy; ahoana no hahafaoizany azy?"

"Ny Isiraely dia vahoaka nankasitrahana; nataon'Andriamanitra fonenany ny tempoliny; 'tsara toerana sady fifalian'ny tany rehetra' izany." Salamo 48:2. Tao no nisy ny firaketana ny fikarakarana mpiaro sy ny fitiavana malefak'i Kristy nandritra ny arivo taona mahery, tahaka izay entin'ny ray ho an'ny zanany tokana. Tao amin'izany tempoly izany no nanambaran'ny mpaminany ny fampitandremany manetriketrika. Tao no nanofahofan'ny fitondrana emboka mirehitra, raha ny emboka manitra, mifangaro amin'ny vavak'ireo mpivavaka, niakatra ho any amin'Andriamanitra. Tao no nikoriana ny ran'ny biby fanatitra, tandindon'ny ran'i Kristy. Tao no nanehoan'i Jehovah ny voninahiny teo ambonin'ny sezan'ny famindram-po. Tao no nanatanterahan'ny mpisorona ny fanompoany, ary ny fiandrianan'ny tandindona sy ny fombafomba dia nitohy nandritra ny taona maro nifandimby. Nefa tsy maintsy nisy fiafarany izany rehetra izany.

"Jesosy nanandratra ny tany, —izay efa matetika nitso-drano ny marary sy ny ory, —ary nanofahofa izany ho any amin'ilay tanàna voaheloka Izy, ka tamin'ny teny vakivaky noho ny alahelo dia nanao hoe: 'Raha mba fantatrao, dia ianao koa, indrindra amin'izao andronao izao, ny zavatra izay momba ny fiadananao!—' Teo no nijanona ny Mpamonjy, ka navelany tsy voalaza izay mety ho toetry Jerosalema raha nekeny ny fanampiana izay nirian'Andriamanitra homena azy, —dia ny fanomezana ny Zanany malalany. Raha mba fantatr'i Jerosalema izay tombontsoa tokony ho fantany, ka nibaiko ny fahazavana izay nalefan'ny Lanitra ho azy izy, dia ho afaka nijoro tamin'ny reharen'ny fanambinana izy, mpanjakavavin'ny fanjakana, afaka tamin'ny herin'ny fahefana nomen'Andriamanitra azy. Tsy hisy miaramila mitam-piadiana ho nitsangana teo am-bavahadiny, tsy hisy saina romana ho nanofahofa teny ambonin'ny mandany. Ny anjara toerana be voninahitra izay mety ho fitahiana ho an'i Jerosalema raha nekeny ny Mpanavotra azy dia nitsangana mazava teo anoloan'ny Zanak'Andriamanitra. Hitany fa tamin'ny alalany no mety ho nahasitrana azy tamin'ny aretiny mafy, nanafahana azy tamin'ny fanandevozana, ary nampiorehana azy ho renivohitra lehibe sy mahery indrindra amin'ny tany. Avy teo amin'ny mandany no hivoahan'ny voromailalan'ny fiadanana ho any amin'ny firenena rehetra. Izy no ho satro-boninahitry ny voninahitr'izao tontolo izao."

"Kanefa ny sary mampirapiratra momba izay nety ho nahatongavan'i Jerosalema dia manjavona tsy ho eo imason'ny Mpamonjy. Tsapany ny toetrany ankehitriny eo ambanin'ny ziogan'ny Romana, mitondra ny fahatezeran'Andriamanitra, voatendry ho amin'ny fitsarany famaliana.

Raisiny indray ny kofehy tapaka tamin'ny fisaonany hoe: 'Fa ankehitriny dia miafina amin'ny masonao izany. Fa ho avy aminao ny andro, izay hananganan'ny fahavalonao hady manodidina anao ka hanodidina anao izy sy hanery anao amin'ny lafiny rehetra; dia hampitovina amin'ny tany ianao sy ny zanakao ao anatinao; ary tsy havelany hisy vato iray hitoetra eo ambonin'ny vato iray ao aminao; satria tsy fantatrao ny fotoan'ny famangiana.'”

Tonga Kristy mba hamonjy an'i Jerosalema sy ny zanany; nefa ny fireharehana fariseo, ny fihatsarambelatsihy, ny fialonana ary ny lolompo no nisakana Azy tsy hahatanteraka ny fikasan'Andriamanitra. Fantatr'i Jesosy ny famaizana mahatsiravina izay hihatra amin'ilay tanàna voaozona. Hitany i Jerosalema voahodidin'ny tafika, ny mponina voageja tao anatin'atosiky ny hanoanana sy ny fahafatesana, ny reny mihinana ny fatin'ny zanany manokana, ary ny ray aman-dreny sy ny zanaka mifampilanja ny sombin-kanina farany eo amin'izy samy izy, satria ny fitiavana voajanahary dia ringanin'ny fangidian'ny hanoanana manaikitra. Hitany fa ny hamafin'ny fon'ny Jiosy, araka ny niseho tamin'ny nandavany ny famonjeny, dia hitarika azy koa handà ny hilefitra amin'ny tafika mpanafika. Nibanjina an'i Kalvary Izy, izay hanandratana Azy, feno hazo fijaliana betsaka tahaka ny hazo any an'ala. Hitany ireo mponina ory fadiranovana mijaly amin'ny fampijaliana eo amin'ny fanantonana sy amin'ny hazo fijaliana, ireo lapa tsara tarehy rava, ny tempoly tonga korontam-bato, ary amin'ireo rindrina vaventy dia tsy hisy vato iray hitoetra eo ambonin'ny vato iray, fa ny tanàna kosa hovoasa tahaka ny saha. Koa marina tokoa raha nitomany tamin'ny fijaliana lalina ny Mpamonjy teo anoloan'izany fahitana mahatahotra izany.

«Jerosalema dia zanaky ny fikarakarany, ary tahaka ny ray malemy fanahy mitomany noho ny zanaka mania, dia toy izany no nitomanian'i Jesosy noho ilay tanàna malala. Hataoko ahoana no hahafioiko anao? Hataoko ahoana no hahitako anao hatolotra ho amin'ny fandranganana? Tsy maintsy avelako handeha va ianao mba hameno ny kapoaky ny helokao? Ny fanahy iray dia sarobidy tokoa ka, raha oharina aminy, dia latsaka ho zava-poana izao tontolo izao; nefa eto dia firenena iray manontolo no ho very. Rehefa hilentika tsy ho hitan'ny maso any an-danitra ny masoandro mianavaratra ho any andrefana, dia hifarana ny andron'ny fahasoavana ho an'i Jerosalema. Raha mbola nijanona teo an-tampon'i Oliva ilay filaharana, dia mbola tsy tara loatra ho an'i Jerosalema ny hibe-baka. Tamin'izany fotoana izany, ilay anjelin'ny famindram-po dia namoritra ny elany mba hidina avy eo amin'ny seza fiandrianana volamena ka hanome toerana ny rariny sy ny fitsarana haingana ho avy. Nefa ny fon'i Kristy lehibe feno fitiavana dia mbola nifona ho an'i Jerosalema, izay nanamavo ny famindram-pony, naniratsira ny fampitandremany, ary saika handoto ny tanany amin'ny rany. Raha mba hibe-baka ihany Jerosalema, dia mbola tsy tara loatra. Raha mbola nitaredretra teo ambonin'ny tempoly sy ny tilikambo ary ny tampon-trano ny tara-pahazavana farany avy amin'ny masoandro milentika, moa tsy hisy anjely tsara iray va hitarika azy ho amin'ny fitiavan'ny Mpamonjy ka hampiala ny loza hanjo azy? Ry tanàna tsara tarehy nefa tsy masina, izay nitara-bato ny mpaminany, izay nandà ny Zanak'Andriamanitra, izay namatotra ny tenany tamin'ny fatoran'ny fanandevozana noho ny tsy fibebahany,—efa saiky lany ny andron'ny famindram-po ho azy!» Ilay Fitiavana Mandresy, 576–578.

Araka ny ambaran'i Isaia ao amin'ny toka faharoa amby roa-polo ny amin'ny ady atao amin'i Jerosalema, ireo mpanafika dia “nilahatra teo am-bavahady.” Elama sy Kira no teo am-bavahady,

efa vonona ny fiadiany, ary avy eo dia hitan'izy ireo ny fisaronan'i Jerosalema. Ao amin'i Isaia, ny “fisarona” izay hitan'ny fahavalo teo am-bavahady dia ny aloky ny Egipta.

Loza ho an'ireo zanaka mpikomy, hoy Jehovah, izay maka saina, nefa tsy avy amiko; ary izay misaron-tava amin'ny fisarona, nefa tsy avy amin'ny Fanahiko, mba hanampiany ota amin'ny ota; dia ireo izay mizotra hidina ho any Egipta, nefa tsy nanontany tamin'ny vavako; mba hampahery ny tenany amin'ny herin'i Farao sy hatoky ao amin'ny alok'i Egipta! Isaia 30:1, 2.

Fantatry ny fahavalon'i Jerosalema fa izay asehon'i Sebna dia nametraka ny fitokisany tamin'i Egipta, ka nihevitra fa hiaro azy Egipta; fa izay asehon'i Eliakima, zanak'i Hilikia, kosa dia tsy mitoky amin'ny “alokalok'i Egipta”, fa rakotra ny rakotry ny Fanahin'Andriamanitra ary matoky amin'ny “alokalok'Ilay Avo Indrindra.”

Izay mitoetra ao amin'ny miafinafon'ny Avo Indrindra dia honina eo ambanin'ny aloky ny Tsitoha. Hiteny ny amin'i Jehovah aho hoe: Izy no fialofako sy fiarovako mafy; Andriamanitra Izy; Izy no hitokiako. Salamo 91:1, 2.

Amin'ny krizy momba ny lalàn'ny Alahady, ireo virijina hendry izay asehon'i Eliakima zanak'i Hilikia dia miantehitra amin'ny aloky ny Avo Indrindra, ary ireo virijina adala izay asehon'i Sebna kosa dia miantehitra amin'ny alok'i Egipta. Ny teny nadika hoe “naharihary” dia midika hoe manala fitafiana ka mitondra ho amin'ny fahababoana. Fantatr'ireo fahavalo eo am-bavahady fa nesorina ny fiarovana an'i Jerosalema, ary i Sebna sy ny namany dia manomboka miezaka hamonjy ny tenany; fa hitany “ny triatra amin'ny tanànan'i Davida,” ary hitany fa maro ireo triatra izay hahafahan'ny fahavalo miditra. Noho ny tahotra mafy, araka ny aseho ao amin'ny fanoharana ny amin'ny virijina folo, ireo adala dia manomboka mitady fiarovana, nefa tsy manana izany izy.

I Sebna dia mitodika amin’“ny fiadian'ny ala” mba hamonjy azy, nefa efa tara loatra izany. Manisa ny trano ao Jerosalema izy ka manomboka mandrava azy ireny mba hanamafisana ny manda, nefa efa tara loatra izany. Angonin'izy ireo ny rano avy amin'ny farihy ambany ka miezaka mampifandray izany amin'ny ranon'ny farihy taloha, nefa efa tara loatra izany. Noho ny rano izay famantarana voalohany ny Fanahy Masina, dia hita fa mitady diloilo fatratra izy ireo, nefa efa tara loatra izany. Tamin'ny ezaka rehetra nataony dia nanadino ny Mpamorona ny farihy izy ireo, sy ny nanaovany ireny “farihy” fahamarinana ireny hatry ny ela. Nanadino izy ireo fa ny Vatolampin'ny taona rehetra no nanome ny hafatra tamin'ny andro taloha. Nifidy ny tsy handeha amin'ny lalana fahiny izy ireo, izay asehon'ny fanorenana natsangana tamin'ny alalan'ny asan'i William Miller.

“Mitady hampivily ny sain'ireo rahalahy sy anabavintsika hiala amin'ny asa fanomanana vahoaka iray hijoro amin'izao andro farany izao ny fahavalo. Ny fireharehany feno fitaka dia natao hitarihana ny saina hiala amin'ny loza sy ny adidy amin'izao fotoana izao. Ataony ho tsinontsinona ny fahazavana izay nidinan'i Kristy avy any an-danitra homena an'i Jaona ho an'ny olony. Ampianariny fa ny toe-javatra izay eo anoloantsika indrindra dia tsy manan-danja ampy ka tokony homena fiheverana manokana. Foanany ny herin'ny fahamarinana avy any an-danitra, ary robainy ny olon'Andriamanitra amin'ny fanandramany taloha, ka soloany siansa sandoka izany.

“Izao no lazain’i Jehovah: Mijan’ona eo amin’ny lalana ianareo, ka jereo, ary anontanio ny amin’ny lalana fahiny, izay misy ny lalana tsara, ka mandehana eo aminy.” Jeremia 6:16.

“Aoka tsy hisy hiezaka handrava ny fanorenan’ny finoantsika—dia ireo fanorenana izay napetraka tany am-piandohan’ny asantsika tamin’ny alalan’ny fandalinana amim-bavaka ny Teny sy tamin’ny alalan’ny fanambarana. Eo ambonin’ireo fanorenana ireo no nanorenantsika nandritra ny dimampolo taona farany. Mety hihevitra ny olona fa nahita lalana vaovao izy ary afaka mametraka fanorenana mafimafy kokoa noho izay efa napetraka. Kanefa fitaka lehibe izany. Fa tsy misy olona mahay mametraka fanorenana hafa afa-tsy izay efa napetraka.”

“Taloha dia maro no efa nanandrana nanorina finoana vaovao sy nametraka fitsipika vaovao. Nefa hafiriana no nijoroan’izany fanorenany izany? Tsy ela dia nianjera izany, satria tsy naorina teo ambonin’ny Vatolampy.”

“Tsy voatery niatrika ny tenin’olombelona va ny mpianatra voalohany? Tsy voatery nihaino fampianaran-diso va izy ireo, ary avy eo, rehefa vitany avokoa ny zavatra rehetra, dia nijoro mafy ka nanao hoe: ‘Fa tsy misy mahay mametraka fanorenana hafa afa-tsy izay efa napetraka’? 1 Korintiana 3:11.

“Koa dia tsy maintsy tanantsika mafy hatramin’ny farany ny fiandohan’ny fahatokisantsika. Teny feno hery no nalefan’Andriamanitra sy Kristy ho amin’ity vahoaka ity, ka nampisaraka azy tamin’izao tontolo izao tsikelikely, ary nitondra azy ho amin’ny fahazavana mazavan’ny fahamarinana ankehitriny. Ny molotry ny mpanompon’Andriamanitra, izay voakasiky ny afo masina, no nanambarany ny hafatra. Ny fanononana avy amin’Andriamanitra dia nametraka ny tombo-kaseny hanamarina ny maha-marina ny fahamarinana nambara.” Testimonies, boky faha-8, 296, 297.

Ny “andro” izay hitrangan’izany rehetra izany dia ilay “andro” araka ny Soratra Masina izay ambaran’i Isaia ho ilay andro niantsoan’i Jehovah, Tompon’ny maro, ho amin’ny “fitomaniana sy fisaonana ary fanaratra loha ary fisikinana lamba fisaonana.”

Ary niteny tamin’i Mosesy Jehovah ka nanao hoe: Ary amin’ny andro fahafolon’ity volana fahafito ity dia hisy andro fanavotana; ho fiantsoana masina ho anareo izany; ary hampahory ny fanahinareo ianareo ka hanatitra fanatitra atao amin’ny afo ho an’i Jehovah. Ary aza manao raharaha akory amin’izany andro izany; fa andro fanavotana izany, hanaovana fanavotana ho anareo eo anatrehan’i Jehovah Andriamanitrareo. Fa ny fanahy rehetra izay tsy hampahory tena amin’izany andro izany dia hofongorana tsy ho isan’ny fireneny. Ary ny fanahy rehetra izay manao raharaha amin’izany andro izany dia haringako tsy ho isan’ny fireneny. Aza manao raharaha na inona na inona; ho lalana mandrakizay amin’ny taranakareo hatrany amin’izay rehetra onenanareo izany. Ho sabatan’ny fitsaharana ho anareo izany, ary hampahory ny fanahinareo ianareo; amin’ny harivan’ny andro fahasivin’ny volana, dia hatramin’ny hariva ka hatramin’ny hariva no hitandremanareo ny sabatanareo. Levitikosy 23:26–32.

Ang adlaw nga gihulagway pinaagi kang Sebna ug Eliakim nga anak ni Hilcias mao ang antitipikal nga Adlaw sa Pagpasig-uli, nga naglangkob sa kasaysayan sukad sa 1844 hangtod si Miguel motindog. Niadtong yugto sa panahon ang Adventismo gitawag sa “pagpaantos” sa ilang mga

kalag, o sumala sa paghulagway ni Isaias, gitawag “sa paghilak, ug sa pagbangotan, ug sa pagkaupaw, ug sa pagbakus sa sako.”

“Tamin’ny taona 1844 dia niditra tao amin’ny fitoerana masina indrindra ao amin’ny fitoerana masina any an-danitra ny Mpisoronabentsika lehibe, mba hanomboka ny asan’ny fitsarana famotopotorana. Ny raharahan’ireo marina izay efa maty dia efa nandalo teo anatrehan’Andriamanitra hodinihina. Rehefa ho vita izany asa izany, dia havoaka amin’ny velona ny didim-pitsarana. Endrey, sarobidy sady lehibe tokoa ireo fotoana manetriketrika ireo! Ny tsirairay amintsika dia manana raharaha miandry ao amin’ny fitsaran’ny lanitra. Isika tsirairay avy dia hotsaraina araka ny asa natao tamin’ny tena. Tamin’ny fanompoam-pivavahana tandindona, raha nataon’ny mpisoronabe tao amin’ny fitoerana masina indrindra amin’ny fitoerana masina tety an-tany ny asam-panavotana, dia notakina tamin’ny vahoaka ny hampahory ny fanahiny teo anatrehan’Andriamanitra sy hiaiky ny fahotany, mba hahazoany fanavotana sy mba hofafana. Moa va hisy kely noho izany hotakina amintsika amin’izao andro fanavotana antitandindona izao, raha Kristy ao amin’ny fitoerana masina any ambony no mifona ho an’ny olony, ary ny fanapahan-kevitra farany sady tsy azo ivalozana no havoaka amin’ny raharaha rehetra?”

«Inona no toetrantsika amin’izao andro mahatahotra sy manetriketrika izao? Indrisy, endrey ny fireharehana manjaka ao amin’ny fiangonana, endrey ny fihatsarambelatsihy, endrey ny fitaka, endrey ny fitiavana fitafiana, ny filibana sy ny fialam-boly, endrey ny faniriana ho ambony indrindra! Izany ota rehetra izany no nandrakotra ny saina, ka tsy voavaka ny zavatra mandrakizay. Moa tsy handinika ny Soratra Masina va isika, mba hahalalantsika izay misy antsika amin’izao tantaran’izao tontolo izao? Moa tsy ho tonga saina va isika ny amin’ny asa izay tanterahina ho antsika amin’izao fotoana izao, sy ny toerana izay tokony hitoerantsika amin’ny maha-mpanota antsika, raha mbola mizotra izao asam-panavotana izao? Raha mba miahay ny famonjena ny fanahintsika isika, dia tsy maintsy manao fiovana hentitra sy mazava. Tsy maintsy mitady an’i Jehovah amin’ny fibebahana marina isika; tsy maintsy amin’ny fibebahana lalina ao am-po no hiaikentsika ny fahotantsika, mba hovanoina tsy ho tsaroana intsony izany.» Selected Messages, boky 1, 124, 125.

Ary tamin’izany andro izany Jehovah, Tompo Andriamanitry ny maro, dia niantso ho amin’ny fitomaniana sy ny fisaonana ary ny fanotofana, sy ny fisikinana lamba fisaonana; kanjo, indro, fifaliana sy haravoana, famonoana omby sy famonoana ondry, fihinanana hena ary fisotroana divay: aoka isika hihinana sy hisotro; fa rahampitso dia ho faty isika. Isaia 22:12, 13.

Ny Tompo niantso an’i Sebna hampahory ny fanahiny, nefa izy kosa nifidy ny hihinana sy hisotro ary hanohy hifety. “Nambaran’ny” Tompo tao “an-tsofiny” fa tsy ho voavela ny fahotan’i Sebna. Ny teny nadika hoe “voavela” dia ilay teny ampiasaina ao amin’ny Levitikosy ho an’ny hoe “fampihavanana.” Ity fahotan’ny Advantisma Laodiseana ity dia tsy hahazoana fampihavanana. Ankehitriny Isaia dia manomboka miresaka ny fifandraisan’i Sebna (Advantista Laodiseana) amin’i Eliakima, zanak’i Hilikia (Advantista Filadelfiana).

I Sebna dia ilay “mpitahiry vola”, tahaka an’i Jodasy. Ary Tobia, tamin’ny andron’i Nehemia, dia nonina tao amin’ny fitoeran’Andriamanitra, tao amin’ny efitra iray (fitehirizam-bola) izay tokony

hitahirizana ny fanatitra. Rehefa nanadio ny tempoly Nehemia, dia noroahiny i Tobia sy ny fananany. I Sebna koa dia hatsipy hivoaka. Samy maneho ny fandoavana an-katerena ny Advantisma Laodiseana izy roa ireo amin'ny fotoanan'ny lalàna Alahady.

“Noho ny habibiana sy ny famadihan'ny Amonita sy ny Moabita tamin'ny Isiraely, dia efa nambaran'Andriamanitra tamin'ny alalan'i Mosesy fa tokony ho voaroaka mandrakizay tsy ho isan'ny fiangonan'ny olony izy ireo. Jereo Deuteronomia 23:3–6. Ho fanitsakitsahana izany teny izany, ny mpisoronabe dia nanary ny fanatitra izay notehirizina tao amin'ny efitranon'ny tranon'Andriamanitra, mba hanomezana toerana an'ity solontenan'ny firenena voarara ity. Tsy nisy fanamavoana lehibe kokoa an'Andriamanitra azo naseho noho ny fanomezana tombon-tsoa toy izany ho an'ity fahavalon'Andriamanitra sy ny fahamarinany ity.”

“Rehefa niverina avy tany Persia i Nehemia dia nahalala ny fanamasinana voahosihosy tamin-kasahiana ka nandray fepetra haingana mba handroahana ilay mpiditra an-keriny. ‘Nalahelo mafy aho,’ hoy ny fanambarany; ‘koa nariako hivoaka avy tao amin'ny efitra avokoa ny fanaka rehetra tao an-tranon'i Tobia. Dia nandidy aho, ka nodiovin'izy ireo ny efitra; ary naveriko tao indray ny fanaky ny tranon'Andriamanitra mbamin'ny fanatitra hohanina sy ny ditin-kazo manitra.”

“Tsy ny tempoly ihany no efa nohamasinina tamin'ny fanevatevana, fa ny fanatitra koa dia nampiasaina tamin'ny fomba tsy araka ny tokony ho izy. Izany dia nitarika ho amin'ny fampihena ny fahalalahan-tanan'ny vahoaka. Very ny zotom-pony sy ny hafanam-pony, ka tsy nazoto nandoa ny fahafolonkarena izy. Zara raha nisy tao ny tahirim-bolan'ny tranon'i Jehovah; maro tamin'ireo mpihira sy ny hafa izay niasa tamin'ny fanompoana tao amin'ny tempoly, satria tsy nahazo fanohanana ampy, no nandao ny asan'Andriamanitra mba hiasa any an-kafa.” Prophets and Kings, 670.

Shebna sy Jodasy ary Tobia dia samy maneho ny Advantista Laodiseana amin'ny andro farany.

Izao no lazain'i Jehovah, Andriamanitry ny maro, hoe: Mandehana, manatona ity mpitahiry rakitra ity, dia Sebna, izay miandraikitra ny trano, ka lazao hoe: Inona no anananao aty, ary iza no anananao aty, no nandavahanao fasana ho anao aty, tahaka izay mandavaka fasana ho azy eny amin'ny avo sy mikapa fonenana ho azy ao amin'ny vatolampy? Indro, Jehovah hanipy anao lavitra amin-kery lehibe, ary hosaronany tokoa ianao. Hahodiny sy hatsipiny mafy toy ny baolina ho any amin'ny tany malalaka ianao; any no hahafatesanao, ary any ny kalesin'ny voninahitrao dia ho fahafaham-baraka ho an'ny tranon'ny tomponao. Ary horoahiko hiala amin'ny toeranao ianao, ary hesorina hiala amin'ny raharaham-panjakanao. Isaia 22:15–19.

Rehefa nanatona an'i Jerosalema ny mpanjakan'ny avaratra, ary tokony hotsarovana fa fanatonana miandalana izany, fanatonana izay fantatry ny mponin'i Jerosalema fa ho avy. Izany no amantarana azy ao amin'ny Isaia toko faha-roapolo, rehefa nandresy an'i Asdoda tany Egypta i Tartana, komandin'ny Asyriana. Fantatr'izy ireo izay ho avy, kanefa nandany ny fotoanany i Sebna tamin'ny fanamboarana fasana kanto ho an'ny tenany. Hitan'ny arkeôlôga ny fasan'i Sebna ary nesoriny ilay soratra izay teo ambonin'ny fidirana amin'ny fasana, ary ankehitriny dia ao amin'ny Tranombakoka Britanika izany. Mahagaga ihany, rehefa nesorina i Sebna ka nandimby ny toeram-pitondrany i Eliakima, zanak'i Hilikia, dia nomena tombokase mpanjaka i Eliakima, zanak'i

Hilkia, izay azony nampiasaina hanamafisana ny anarany tamin'ny taratasy ofisialy. Hitan'ny arkeôlôga koa izany tombokase izany, ary ao amin'io tranombakoka iray any Angletera io ihany. Sebna dia ao amin'ny tranombakoka, asehon'ny fasany, dia ny mariky ny fahafatesana; ary i Eliakima, zanak'i Hilkia, kosa dia ao amin'ny tranombakoka miaraka amin'ny fanehoana ny tombokasen'ny fiainana.

Noho ny fandavan'i Shebna ny hafatra fampitandremana mikasika ny mpanjakan'ny avaratra, dia naloan'ny vavan'ny Tompo izy; ary ny teny nadika hoe “naloa” ao amin'ny fampitandremana ao amin'ny Apokalypsy ho an'i Laodikia dia midika marina hoe fandoavana mahery vaika. Tamin'ny andron'i Nehemia dia noroahiny hivoaka i Tobia sy ny fananany; ary tamin'i Shebna kosa dia natsipiny tamin-kery tahaka ny baolina ho any an-tany lavitra izy. I Shebna dia Adventista Laodikeana izay mandà ny hafatra ara-paminaniana izay naseho tsy voaisy tombo-kase tamin'ny 1989 ka miomana ho amin'ny fasana—dia ny mariky ny bibidia; ary i Eliakima, zanak'i Hilkia, dia Adventisma Filadelfiana izay mandray ny tombo-kasen'Andriamanitra.

Ary amin'izany andro izany dia hantsoiko Eliakima zanak'i Hilkia, mpanompoko; ary hotafiako ny akanjonao izy, ary hampahereko amin'ny fehikibonao; ary hapetrako eo an-tanany ny fahefanao; ka ho tonga ray ho an'ny mponina ao Jerosalema sy ho an'ny taranak'i Joda izy. Isaia 22:20, 21.

Amin'ny lalàn'ny Alahady no anasarahana ny vary sy ny tsimparifary ao anatin'ny Advantisma, ary ny fitarihana ny fiangonana mpandresy dia omena an'i Eliakima, zanak'i Hilkia; ary amin'izany ny Tompo dia manandratra ny fiangonany ho faneva, raha ny hafatry ny anjely fahatelo kosa mitombo ka tonga antso mafy. Mety ho tafahoatra loatra angamba ny famerimberenako tamin'ny nampidirako ny andian-teny hoe “zanak'i Hilkia,” nefa azoko natao fotsiny ny nilaza hoe Eliakima. Kanefa miaraka izy mianaka, dia tandindon'ny hafatr'i Elia alohan'ny loza fito farany. Ny hafatr'i Elia dia mampiasa ny tandindon'ny ray sy ny zanaka mba hanehoana ny voalohany (ray) sy ny farany (zanaka). Io fifandraisana ara-paminaniana io no manampy amin'ireo ankamantatra farany ao amin'ny toko faharoa amby roapolo. Ny teny fikasana ho an'i Eliakima, zanak'i Hilkia, dia izao: hapetraky ny Tompo eo an-tsorony ny fanalahidin'ny taranak'i Davida.

Ny “tranon'i Davida” dia ilay hafatry ny ray sy ny zanaka izay noresahin'i Jesosy tamin'ny resaka farany nataony tamin'ireo Jiosy mpikomy. Izy io ihany koa no amaranany ny bokin'ny Apokalypsy. Ny tranon'i Davida dia nanana fanalahidy, izay, raha tsy ampiasaina amin'ny zavatra hafa amin'ny 22 Oktobra 1844, satria ny toerana tokana ao amin'ny Soratra Masina izay manondro izany fanalahidy izany dia ao amin'ny hafatra ho an'ny fiangonana tao Filadelfia.

Ary hapetraky ny tranon'i Davida no hapetrako eo an-tsorony; ka hovohany, nefa tsy hisy hahidy; ary hidirany, nefa tsy hisy hamoha. Isaia 22:22.

Ary soraty ho an'ny anjelin'ny fiangonana any Filadelfia hoe: Izao no lazain'ilay Masina, ilay Marina, ilay manana ny fanalahidin'i Davida, izay mamoha ka tsy misy olona mahahidy, ary manidy ka tsy misy olona mahavaha; fantatro ny asanao: indro, efa nametraka varavarana misokatra eo anoloanao Aho, ka tsy misy olona mahahidy azy; fa manana hery kely ianao, nefa nitandrina ny teniko, ary tsy nandà ny anarako. Indro, hataoko avy amin'ny synagogan'i

Satana izy ireny, dia ireo milaza ny tenany ho Jiosy, nefa tsy izy, fa mandainga; indro, hataoko ho tonga hiankohoka eo anoloan'ny tongotrao izy, ary hahalala fa Izaho efa tia anao. Satria nitandrina ny tenin'ny faharetako ianao, Izaho kosa hiaro anao amin'ny ora fakam-panahy izay ho avy amin'izao tontolo rehetra izao, hizaha toetra izay monina ambonin'ny tany. Indro, avy faingana Aho; tano mafy izay anananao, mba tsy hisy haka ny satroboninahitrao. Izay maharesy no hataoko andry ao amin'ny tempolin'Andriamanitra, ary tsy hivoaka intsony izy; ary hosoratako eo aminy ny anaran'Andriamanitra sy ny anaran'ny tanànan'Andriamanitra, dia Jerosalema Vaovao, izay midina avy any an-danitra avy amin'Andriamanitra; ary hosoratako eo aminy ny anarako vaovao. Izay manan-tsofina, aoka izy hihaino izay lazain'ny Fanahy amin'ny fiangonana. Apokalypsy 3:7–12.

I Eliakima dia maneho ny Filadelfiana iray nandritra ny hetsika Millerita izay manokatra ny Toerana Masina Indrindra tamin'ny 22 Oktobra 1844. Fantatro fa i Kristy, Mpisoronabentsika Lehibe, no nanokatra izany varavaran'ny fotoam-pitantanana izany, nefa i Kristy no nametraka ny fanalahidy teo an-tsorok'i Eliakima, zanak'i Hilikia, ary milaza hoe: “izy no hanokatra.” Efa tonga amin'ilay teboka izay notondroiko tany am-piandohan'ity lahatsoratra ity isika.

Misy invalo amby folo ao amin'ny Isaia no ahitantsika ny teny hoe “entana mavesatra,” kanefa impito amin'ireo no ilazana zavatra entina eo an-tsoroka, ary iraika ambin'ny folo kosa no ilazany faminaniana loza. Indray mandeha amin'ireo valo ambin'ny folo ireo, ilay teny izay midika faminaniana loza dia ampiasaina koa miaraka amin'izay mba hanehoana entana mavesatra entina eo an-tsoroka.

Ny tantaran'ny lohasahan'ny fahitana dia mikasika hafatra loza izay mamorona sokajin'olona roa mpivavaka ao Jerosalema. Ny hafatra ara-paminaniana izay nanondro ny fanokafana ny fitsarana dia natolotr'i Ray Miller, ary izany no hafatry ny anjely voalohany, izay nifarana rehefa nakatona ny varavaran'ny fitoerana masina ary nosokafana ny Fitoerana Masina Indrindra tamin'ny 22 Oktobra 1844. Ny “entana” izay napetraka teo an-tsorok'i William Miller, ka nanirahana azy hitondra izany ho amin'izao tontolo izao, dia ny hafatry ny anjely voalohany, faminaniana loza izay nifarana tamin'ny 22 Oktobra 1844 tamin'ny fahatongavan'ny hafatry ny anjely fahatelo.

Ny “fanalahidin'ny tranon'i Davida no hapeetrako eo an-tsorony,” ary hoy Izy: “Amin'izany andro izany,” “dia hesorina ny fantsika izay voafantsika mafy eo amin'ny fitoerana azo antoka, ka hotapahina sy hianjera; ary ny enta-mavesatra izay teo aminy dia hoesorina.”

Ny teny nadika eto hoe “vesatra” dia ilay teny manondro faminaniana loza, nefa ity faminaniana loza ity dia tsy ilay teny hebreo ampiasain'i Isaia hanehoana zavatra entinao eo an-tsorokao. Amin'ny maha-teny ilazana faminaniana loza azy, dia midika izany fa hapeetraka eo an-tsorok'i Eliakima, zanak'i Hilikia, ny fanalahidin'i Davida, ary ny vesatra izay eo an-tsorony dia faminaniana loza. Kilalaon-teny lalina tokoa izany!

Nilaza izao Rahavavy White momba ny fanalahidy iray izay mifamatotra amin'ny Baiboly.

“Am-pon'ny Tenin'Andriamanitra dia misy fanalahidy izay manokatra ny vata sarobidy, ho amin'ny fahafaham-pontsika sy ny fifaliantsika. Mahatsiaro ho mankasitraka aho noho ny taratry ny mazava rehetra. Amin'ny ho avy, dia hazavaina ireo zava-niainana izay tena mystery

amintsika ankehitriny. Misy zava-niainana sasany izay mety tsy ho takatsika tanteraka mihitsy mandra-panaovan'ity mety maty ity ny tsy fahafatesana.” Manuscript Releases, boky faha-17, 261.

Izao no lazain'i Miller momba ny nofiny dia izao.

“Nanonofy aho fa Andriamanitra, tamin'ny tana tsy hita maso, dia nandefa tamiko vata kely iray voarafitra tamin'ny fomba mahagaga, tokony ho folo santimetatra ny halavany ary enina santimetatra toradroa ny refiny, vita tamin'ny hazo ebona sy voahangy narafitra tamim-pahakingana. Nisy fanalahidy nifatotra tamin'ilay vata. Dia noraisiko avy hatrany ilay fanalahidy ka nosokafako ilay vata; ary, tamin'ny hagagako sy ny talanjonako, dia hitako fa feno karazan-javatra sy haben'ny firavaka rehetra izy, dia diamondra, vato sarobidy, ary vola madinika volamena sy volafotsy isan-karazany sy sanda rehetra, voalamina tsara tao amin'ny toerany avy ao anatin'ilay vata; ary rehefa voalamina toy izany izy ireo dia namerina taratra fahazavana sy voninahitra izay ny masoandro irery ihany no mitovy aminy.” Early Writings, 81.

Ao amin'ny fanamarihana ambany pejina'i James White momba ilay nofy, dia izao no lazainy momba ilay fanalahidy.

Ny “lakile mifatotra” dia fomba nandikany ny Teny faminaniana—fampitahana Soratra Masina amin'ny Soratra Masina—ny Baiboly no mpandika ny tenany ihany. Tamin'ity lakile ity no nanokafan-dRahalahy Miller ny “vata”, na ny fahamarinana lehibe momba ny fiavian'i Kristy ho an'izao tontolo izao.” James White.

James White dia naneho hevitra momba ity nofy ity, ary teo am-panatanterahana izany dia nanoratra teny fanolorana izy. Zava-dehibe indrindra ny mahafantatra fa i Miller dia nanana ny nofiny ka namoaka izany tamin'ny taona 1847, farafahakeliny roa taona taorian'ilay Fahadisoam-panantenana Lehibe, tamin'ny fotoana izay efa niparitahan'ireo Advantista'i Millerita izay taloha niray. I Miller dia tafasaraka tamin'ilay hetsika, ary ilay “ondry vitsy” izay “niely patrana” dia mbola nijaly noho ilay fahadisoam-panantenana. Ny nofin'i Miller dia niresaka mivantana tamin'izany toe-javatra izany, ary James White dia naneho hevitra momba azy, sady Ellen White koa nanondro azy tamin'ny fomba tena miabo tanteraka. James White dia nanoratra teny fanolorana ho an'ilay nofiny, nampiditra ilay nofy, ary avy eo nanampy fanamarihana ambany pejy vitsivitsy. Ny teny fanolorany, ilay nofy, ary ireo fanamarihana ambany pejy dia ho hita any amin'ny faran'ity lahatsoratra ity ho an'izay mila mahazo izany fanazavana izany.

Ny Isaia toko faha-roapolo amby roa dia fanoharana ny amin'ny fiandohana sy ny fiafaran'ny Advantisma. Ao amin'ireo tantara roa ireo dia nisy ary mbola hisy fisarahana izay nitranga tamin'ny 22 Oktobra 1844, ary avy eo indray amin'ny lalan'ny Alahady. Ny fisarahana tamin'ireo tranga roa tonta ireo, dia ny fiandohana sy ny fiafarana, no fahatanterahan'ny fanoharana momba ireo virijina folo. Mampahafantatra antsika ny Rahavavy White fa ny virijina adala dia Laodikiana. Shebna dia misolo tena ny Advantista Laodikiana amin'ny fiandohana sy ny fiafaran'ny Advantisma. Eliakima, zanak'i Hilikia, kosa dia misolo tena ny Advantista Filadelfiana.

Kanefa i Hilikia dia maneho koa ny rain'ny Advantisma, “fa ho tonga ray ho an'ny mponin'i Jerosalema sy ho an'ny taranak'i Joda izy.” Nantsoina tamim-panajana hoe “Rainy Miller” i William Miller. Napetraka teo an-tsorok'i Miller “ny fanalahidin'i Davida,” izay maneho ny fomba nandalinany ny Soratra Masina, dia “tsipika manampy tsipika.”

Ny fitoeran-boky dia ny Baiboly; ary nampiasainy ny “fanalahidin'i Davida,” izay maneho ireo fitsipika momba ny fandikana ara-paminaniana nampiasainy hanokafana ny fahamarinan'ily anjelin'ny voalohany. Ireo fitsipika ireo, (ny fanalahidin'i Davida) sy ny faminaniany momba ny loza hanjo (ny enta-mavesatra), izay takatra tamin'ny alalan'ny fanalahidin'i Davida, dia nahantona “tahaka ny fantsika amin'ny fitoerana mafy orina” tao amin'ny fitoerana masina. Ny “fantsika” dia ny datin'ny 22 Oktobra 1844. Ny teny hoe “fantsika” dia midika tsimatra, fantsika, na tsatoka, izay maneho marika famantarana eny an-dalana. Ny “enta-mavesatra,” na ily faminanianana momba ny loza hanjo izay nahantona tamin'izany fantsika izany, dia ny hafatry ny anjelin'ny voalohany; ary tonga tamin'ny fahafahany io hafatra io tamin'ny 22 Oktobra 1844, rehefa tanteraka ily faminanianana momba ny loza hanjo ka nesorina, notapahina, ary lavo. Nesorina izany satria efa lasa zavatra tamin'ny lasa ily hafatra ara-paminanianana momba ny loza hanjo, ka ny fantsika dia tsy maintsy nafindra tao amin'ny Efitra Indrindra Masina, izay hanantonana enta-mavesatra hafa momba ny loza hanjo eo aminy.

Ny faminanian'i Miller momba ny loza hanjo, izay noheverina araka ireo fitsipiky ny faminanianana aseho amin'ny hoe “ny fanalahidin'i Davida”, dia hametraka fantsika eo amin'ny fitoerana masina izay hitondra ny voninahitra rehetra ao amin'ny tranon-drainy. Ny teny hoe “voninahitra” ao amin'io andalan-teny io dia midika hoe lanja. Izay mitondra ny lanjan'ny trano dia ny fanorenan'ily trano. Ny asa fanorenanana nataon'i Miller no mitondra ny lanjan'ny fahazavana fanampiny rehetra amin'ny hafatry ny anjely fahatelo, asehon'ny hoe “ny taranaka sy ny vokatra avy aminy.” Mitondra ny lanjan'ny fanaka samihafa rehetra ao amin'ny tempoly izany. Ary ny fanorenanana dia napetraka ho an'ny tempoly iray mba hametrahana seza fiandrianana be voninahitra.

Eliakima, zanak'i Hilikia, dia maneho ny fiangonana Filadelfiana. Eliakima dia midika hoe Andriamanitry ny fampiakarana, satria i Eliakima, rain'i Jerosalema, dia maneho an'i William Miller izay nampiasain'Andriamanitra hanangana ny fanorenan'ny vahoakan'ny faneken'Andriamanitra voafidy. Izy no zanak'i Hilikia, izay avy amin'ny teny roa, ka ny faharoa dia Andriamanitra ary ny voalohany dia midika hoe “fahalefahana”, tahaka ny fahalefahan'ny fitenenana. Hilikia dia maneho ny Tenin'Andriamanitra na ny feony, ary ny zanany dia maneho ny fananganana ny tempoly.

Amin'ny faran'ny Advantisma dia tsy maintsy hisy faminanianana loza, ary izany faminanianana izany no anjely fahatelo ao amin'ny Apokalypsy efatra ambin'ny folo. Tsy maintsy hisy fanalahidy amin'ny farany izay nanehoana mialoha tamin'ny alalan'ny fanalahidin'i Miller. Ny “fanalahidy” amin'izao androntsika izao dia miorina amin'ny famerenan'ny tantara ny tenany, ary indrindra amin'ny fitsipiky ny filazana voalohany, izay ahitana na izay tenany ihany no foto-kevitra asehon'i Kristy amin'ny maha-Alfa sy Omega Azy. Tsy maintsy hisy zanak'i Miller. Koa i Miller amin'izany, amin'ny maha-ray azy, dia tonga Hilikia, ny Tenin'i Jehovah, ary ny zanak'i Miller dia

Eliakima, izay midika hoe Andriamanitry ny fananganana. Ray Miller no nanangana ny tempoly, ary ny zanak'i Miller no manondro ny fotoana iseparan'i Laodikia sy Filadelfia ary ananganana ny Filadelfiana ho faneva. Tsy maintsy hisy fantsika izay miorina mafy, nefa tsy ao amin'ny fitoerana masina tahaka ny tamin'ny tantaran'i Miller, fa ao amin'ny fitoerana masina indrindra. Izany fantsika izany sy ny enta-mavesatra izay ahanona aminy dia ho tapahina amin'ny faran'ny hafatry ny anjely fahatelo, tahaka ny tamin'ny faran'ny hafatry ny anjely voalohany. Rehefa mitsangana Mikaela ka mifarana ny fotoam-pahasoavana ho an'ny olombelona, dia ho lasa amin'ny filaza efa vita ny faminaniana loza, ho nesorina, ho tapahina ary ho lavo.

Ang pagbahinbahin o pagkakatibulaag human sa paglabay sa panahon niadtong 1844 pagausbong sa balaod sa Domingo. Ang Isaias 22 maoy usa ka hulagway sa mga kahimtang nga mosangpot sa pagbahin sa mga Adventista sa Laodicea gikan sa mga Adventista sa Filadelfia nga mahitabo sa krisis sa balaod sa Domingo.

Ary soraty ho an'ny anjelin'ny fiangonan'ny Laodikeana: Izao no lazain'ny Amena, ilay Vavolombelona mahatoky sy marina, ny fiandohan'ny zavaboarin'Andriamanitra: Fantatro ny asanao, fa tsy mangatsiaka ianao, ary tsy mafana: aleoko ho mangatsiaka ianao, na ho mafana. Koa satria matimaty ianao, ka tsy mangatsiaka na mafana, dia haloako hiala amin'ny vavako ianao. Satria hoy ianao: Manan-karena aho, sady nihabetsaka fananana, ka tsy manan-java-mahory ahy; nefa tsy fantatrao fa ianao no fadiranovana sy mahonena sy mahantra sy jamba ary mitanjaka; dia manoro hevitra anao Aho mba hividy amiko volamena voadio tamin'ny afo, mba hanan-karena ianao; ary fitafiana fotsy mba hitafiana, ka tsy hiseho ny fahamenaran'ny fitanjahanao; ary hosory odimaso ny masonao mba hahitanao. Izay rehetra tiako no anariko sy faiziko; koa mazotoa ianao, ary mibebaha. Indro, efa mitsangana eo am-baravarana Aho ka mandondona; raha misy mandre ny feoko ka mamoha ny varavarana, dia hiditra ao aminy Aho ka hiara-misakafo aminy, ary izy Amiko. Izay maharesy no homeko hipetraka Amiko eo ambonin'ny seza fiandrianako, tahaka ny nandreseko koa sy nipetrakako teo ambonin'ny seza fiandrianan'ny Raiko. Izay manan-tsofina, aoka izy hihaino izay lazain'ny Fanahy amin'ny fiangonana. Apokalypsy 3:7-22.

Taorian'ny fampidirana momba ilay nofy dia ampidirin'i James White avy eo ilay nofy miaraka amin'ny fanamarihana ambany pejy. Tsy manana olana aho amin'ny fampiharana ataon'i James White ny nofin'i Miller, na dia eo aza ny zava-misy fa efa namoaka matetika fanazavana momba ny nofiny izahay izay somary tsy mitovy amin'ny an'i James White. Ny fomba fijery fototra an'i James White izay tsy mitovy amin'izay navoakanay dia ny fametrahany ny "vatosoa" ao anatin'ny sehatry ny vahoakan'Andriamanitra, fa izahay kosa mahatakatra fa ny vatosoa dia fahamarinana ara-paminaniana. Tsy misy fifanoherana, satria ny olona dia maneho izay inoany, ary ny fanaparitahana ireo vatosoa taorian'ny Fahadisoam-panantenana Lehibe dia maneho an'ohatra ny fanaparitahana ny vahoakan'Andriamanitra ALOHAN'ny lalàn'ny Alahady. Saingy io zava-misy io dia ho an'ny fandalinana amin'ny ho avy.

## **Fampidiran'i James White ny nofin'i William Miller**

"Ity nofy manaraka ity dia navoaka tao amin'ny Advent Herald, efa mihoatra ny roa taona izay. Tamin'izany dia hitako fa nanamarika mazava tsara ny zavatra niainantsika taloha

momba ny fiavian'i Kristy fanindroany izany, ary nomen'Andriamanitra io nofy io ho tombontsoan'ny andiany miely patrana.”

“Eo anisan'ny famantarana ny fanatonan'ilay andro lehiben'ny Tompo sy mahatahotra, dia napetrak'Andriamanitra ny nofy. Jereo Joela 2:28–31; Asan'ny Apostoly 2:17–20. Ny nofy dia mety ho avy amin'ny fomba telo; voalohany, ‘avy amin'ny haben'ny raharaha.’ Jereo Mpitoriteny 5:3. Faharoa, ireo izay eo ambanin'ny fanahy maloto sy ny fitaka ataon'i Satana dia mety hanana nofy noho ny heriny miasa aminy. Jereo Deoteronomia 8:1–5; Jeremia 23:25–28; 27:9; 29:8; Zakaria 10:2; Joda 8. Ary fahatelo, Andriamanitra dia nampianatra mandrakariva, ary mbola nampianatra ny olony hatramin'izao, bebe kokoa na latsaka, amin'ny alalan'ny nofy, izay tonga amin'ny asan'ny anjely sy ny Fanahy Masina. Ireo izay mijoro ao amin'ny fahazavan'ny fahamarinana mazava dia hahafantatra rehefa omen'Andriamanitra nofy izy; ary ny toy izany dia tsy ho voafitaka na hotarihina hivily lalana amin'ny nofy sandoka.”

“Ary hoy Izy nanao hoe: Henoy ankehitriny ny teniko; raha misy mpaminany eo aminareo, Izaho Jehovah dia hampahafantatra ny tenako aminy amin'ny fahitana, ary hiteny aminy amin'ny nofy. Nomery 12:5.

Hoy Jakoba hoe: “Niresaka tamiko tao amin'ny nofy ny anjelin'i Jehovah.” Genesisy 31:2. “Ary Andriamanitra tonga tamin'i Labana Syria tamin'ny nofy nony alina.” Genesisy 31:24. Vakio ny nofin'i Josefa, ao amin'ny Genesisy 37:5–9, ary avy eo ny tantara mahaliana momba ny fahatanterahany tany Egipta.

“Tao Gibeona dia niseho tamin'i Solomona tamin'ny nofy nony alina Jehovah. 1 Mpanjaka 3:5. Ny sary lehibe sady manan-danja indrindra ao amin'ny toko faharoa ao amin'i Daniela dia nomena tamin'ny nofy; tahaka izany koa ireo biby efatra, sy ny sisa, ao amin'ny toko fahafito. Rehefa nitady handringana ilay Mpamonjy zaza i Heroda, dia nampitandremana tamin'ny nofy i Josefa mba handositra ho any Egipta. Matio 2:13.

“Ary izao no hiseho amin'ny ANDRO FARANY, hoy Andriamanitra: handatsaka ny Fanahiko amin'ny nofo rehetra Aho; ary ny zanakareo lahy sy ny zanakareo vavy haminany; ary ny zatovonareo hahita fahitana, ary ny anti-panahinareo hanonofy nofy. Asan'ny Apostoly 2:17.”

“Ny fanomezam-pahasoavan'ny faminaniana, amin'ny alalan'ny nofy sy ny fahitana, dia eto no vokatry ny Fanahy Masina, ary amin'ny andro farany dia haseho ampy mba ho tonga famantarana. Iray amin'ireo fanomezam-pahasoavana ao amin'ny fiangonan'ny filazantsara izany.

“Ary Izy nanome ny sasany ho apostoly; ary ny sasany ho MPAMINANY; ary ny sasany ho evanjelista; ary ny sasany ho mpiandry sy mpampianatra; ho fanatanterahana ny olomasina, ho amin'ny asan'ny fanompoana, ho amin'ny fampandrosoana ny tenan'i Kristy.” Efesiana 4:11, 12.

“Ary Andriamanitra no nanendry ny sasany ao amin'ny fiangonana, voalohany dia apostoly, faharoa kosa MPAMINANY, sns. 1 Korintiana 7:28.”

“Aza atao tsinontsinona ny FAMINANIANA. 1 Tesaloniana 5:20. Jereo koa Asan’ny Apostoly 13:1; 21:9; Romana 12:6; 1 Korintiana 14:1, 24, 39. Ny mpaminany, na ny faminanihana, dia ho fampandrosoana ny fiangonan’i Kristy; ary tsy misy porofo azo entina avy amin’ny tenin’Andriamanitra milaza fa tokony hitsahatra ireo alohan’ny hitsaharan’ny evanjelista sy ny mpiandry ary ny mpampianatra. Fa hoy ilay mpanohitra: ‘Efa maro loatra ny fahitana sy ny nofy sandoka ka tsy azoko itokisana na inona na inona amin’izany karazana izany.’ Marina fa manana ny sandokany Satana. Efa nanana mpaminany sandoka mandrakariva izy, ary azo antoka fa tokony hanantena izany isika ankehitriny amin’izao ora farany an’ny famitahany sy ny fandreseny izao. Izay mandà ny fanambarana manokana tahaka izany satria misy ny sandoka, dia mety handeha lavidavitra kokoa amin’izany ka handà fa Andriamanitra dia mba efa nanambara ny tenany tamin’ny olona tamin’ny nofy na fahitana, satria efa nisy mandrakariva ny sandoka.”

“Ny nofy sy ny fahitana no fitaovana izay nampahafantaran’Andriamanitra ny tenany tamin’ny olona. Tamin’ny alalan’izao fitaovana izao no nitenenany tamin’ny mpaminany; napetrany teo anivon’ny fanomezam-pahasoavan’ny fiangonan’ny filazantsara ny fanomezam-pahasoavan’ny faminanihana, ary natambany tamin’ny famantarana hafa amin’ny ‘ANDRO FARANY’ ny nofy sy ny fahitana. Amena.

“Ny tanjoko tamin’ireo fanamarihana etsy ambony dia ny hanaisotra ny fanoherana amin’ny fomba araka ny Soratra Masina, ary hanomana ny sain’ny mpamaky ho amin’izay manaraka.” James White, Brother Miller’s Dream, 1–3.

## Ny Nofy Faharoan’i William Miller

“Nanonofy aho fa Andriamanitra, tamin’ny tanana tsy hita maso, dia nandefa tamiko vata kely iray voakaly tamin’ny fomba mahagaga, tokony ho folo santimetatra ny lavany ary enina santimetatra toradroa, natao tamin’ny hazomainty sy perla voapetaka tamin’ny fomba kanto indrindra. Nisy fanalahidy nifatotra tamin’ilay vata. Noraisiko avy hatrany ilay fanalahidy ka nosokafako ilay vata; ary tamin’ny hagagako sy ny fahatairako dia hitako fa feno firavaka isan-karazany sy samy hafa habe izy, dia diamondra, vato soa sarobidy, ary vola madinika volamena sy volafotsy amin’ny habe sy vidy rehetra, voalamina tsara tarehy avy tao amin’ny fitoerany tsirairay tao anatin’ilay vata; ary raha toy izany no nandaminana azy, dia namerina taratra fahazavana sy voninahitra izay tsy nisy nahatratra azy afa-tsy ny masoandro.”

Noheveriko fa tsy adidiko ny hankafy irery izao fahitana mahatalanjona izao, na dia feno hafaliana aza ny foko noho ny famirapiratany sy ny hatsarany ary ny hasarobidiny. Koa napetrako teo ambonin’ny latabatra afovoany tao amin’ny efitranoko izany, ary nampitondrako teny fa izay rehetra maniry dia mahazo manatona hijery ilay fahitana be voninahitra sy mamirapiratra indrindra izay efa hitan’olombelona teto amin’ity fiainana ity.

“Nanomboka niditra ny olona, tamin’ny voalohany dia vitsy isa, nefa nitombo ho vahoaka marobe. Raha vao nijery tao anatin’ilay vata fitahirizana izy ireo, dia gaga sady niantsoantso noho ny hafaliana. Kanjo raha vao nihamaro ny mpijery, dia samy nanomboka nanakorontana ireo firavaka, naka azy hivoaka avy tao amin’ilay vata, ka nanaparitaka azy teo ambonin’ny latabatra. Dia nanomboka nieritreritra aho fa hotakin’ny tompony amiko indray ilay vata sy

ireo firavaka; ary raha avelako hiparitaka ireo, dia tsy ho azoko haverina hapetraka amin'ny toerany tao anatin'ilay vata intsony araka ny teo aloha; ary tsapako fa tsy ho haiko velively ny hiatrika izany andraikitra izany, satria ho lehibe indrindra izany. Dia nanomboka niangavy ny olona aho mba tsy hikasika azy, na haka azy hivoaka avy ao amin'ilay vata; nefa arakaraka ny niangaviako no vao mainka nanaparitahany azy; ary ankehitriny dia toa nahenika ny efitrano manontolo ny fanaparitahany azy, teny amin'ny gorodona sy teny ambonin'ny fanaka rehetra tao amin'ny efitrano.

Avy eo dia hitako fa teo anivon'ny vatosoa sy ny vola madinika tena izy dia naeliny tamin'ny habetsahana tsy hita isa ny vatosoa sandoka sy ny vola madinika hosoka. Tezitra mafy aho noho ny fitondran-tenany ambany sy ny tsy fankasitrahany, ka nananatra sy nanome tsiny azy ireo aho noho izany; kanefa arakaraka ny nananarako azy no vao mainka nanaparitahany ny vatosoa sandoka sy ny vola madinika hosoka teo anivon'ny tena izy.

“Avy eo dia torotoro tao amin'ny fanahiko ara-batana aho ka nanomboka nampiasa hery ara-batana handroahana azy ireo hiala tao amin'ny efitrano; nefa raha mbola nandroaka ny iray aho, dia nisy telo hafa niditra ka nitondra loto sy poti-javatra sy fasika ary karazan-javatra fako isan-karazany, mandra-pandrakofany ny tena vatosoa rehetra sy ny diamondra ary ny vola madinika, ka tsy hita intsony avokoa ireo. Novakivakiny koa ny vatakeliko ka naeliny teny amin'ny fako izany. Nihevitra aho fa tsy nisy olona nijery ny alaheloko na ny fahatezerako. Kivy tanteraka sy toran-kovitra ny foko, ka nipetraka aho ary nitomany.

“Raha mbola nitomany sy nisaona toy izany aho noho ny fahaverezako lehibe sy ny adidy zakako, dia nahatsiaro an'Andriamanitra aho, ka nivavaka mafy mba hanirahany fanampiana ho ahy. Teo no ho eo dia nisokatra ny varavarana, ary nisy lehilahy niditra tao an-trano; dia nivoaka avokoa ny olona rehetra tao, ary izy, nitana borosy fanalana vovoka teny an-tanany, dia nanokatra ny varavarankely ka nanomboka nandroaka tamin'ny borosy ny vovoka sy ny fako tao an-trano.

“Nitaraina taminy aho mba hihafahany, fa nisy vatosoa sarobidy niparitaka teny amin'ny korontam-bato.

Hoy izy tamiko hoe: “Aza matahotra”, fa izy no “hikarakara azy ireo.”

“Avy eo, raha mbola nofafazany ny vovoka sy ny fako, ny vatosoa sandoka sy ny vola madinika hosoka, dia samy nisondrotra ka nivoaka tamin'ny varavarankely tahaka ny rahona, ary nentin'ny rivotra lasa. Tao anatin'izany fikorontanana izany dia nakimpiko vetivety ny masoko; nony nosokafako indray, dia efa levona avokoa ny fako rehetra. Ny vatosoa sarobidy, ny diamondra, ny vola madinika volamena sy volafotsy, dia niparitaka be nanerana ny efitra manontolo.

“Avy eo dia nametraka teo ambonin'ny latabatra vata firavaka iray izy, lehibe lavitra sady tsara tarehy kokoa noho ilay teo aloha, dia nofongoriny an-tanana ny firavaka, ny diamondra, ny vola madinika, ka natsipiny tao anatin'ilay vata, mandra-paha-tsy nisy na dia iray aza tavela, na dia nisy aza ny diamondra sasany tsy lehibe noho ny tendron'ny tsimatra.”

“Koa dia niantso ahy Izy avy eo mba ‘ho avy ka hahita.’”

“Nijery tao anatin’ily vata aho, nefa ny masoko dia jamban’ny famirapiratan’izay hitako. Namirapiratra avo folo heny noho ny voninahiny taloha izy ireo. Nihevitra aho fa nohosorana sy nofikirina tamin’ny fasika teo ambanin’ny tongotr’ireny olona ratsy fanahy izay nanaparitaka sy nanitsakitsaka azy ho amin’ny vovoka ireny izy. Voalamina tamin’ny filaharana kanto tao anatin’ily vata izy rehetra, samy teo amin’ny toerany avy, tsy nisy hita akory ny ezaka nataon’ily lehilahy izay nanipy azy tao. Niantso tamin’ny hafaliana lehibe indrindra aho, ary izany antso izany no namoha ahy.” Early Writings, 81–83.

## Ny Fanamarihana Ambany Pejy nataon’i James White

Ny “vata” dia maneho ireo fahamarinana lehibe ao amin’ny Baiboly, mifandraika amin’ny fiavian’i Jesosy Kristy Tompontosika fanindroany, izay nomena an’i Rahalahy Miller havoakany amin’izao tontolo izao.

“Ilay ‘lakile mifatotra’ dia ny fomba nandikany ny Teny ara-paminaniana—fampitahana Soratra Masina amin’ny Soratra Masina—ny Baiboly no mpandika ny tenany. Tamin’io lakile io no nanokafan-dRahalahy Miller ny ‘vata firavaka,’ na ilay fahamarinana lehibe momba ny fiavian’i Kristy ho an’izao tontolo izao.

“Nanomboka niditra ny olona, tamin’ny voalohany dia vitsy ihany ny isany, nefa nitombo ka tonga vahoaka maro.’ Rehefa notorina voalohany ny fotopampianaran’ny fiavian’i Kristy nataon-dRahalahy Miller sy olona vitsivitsy dia vitsy ihany, dia zara raha nisy vokany izany, ary tena vitsy no nofohaziny; fa hatramin’ny 1840 ka hatramin’ny 1844, na aiza na aiza nitoriana azy, dia taitra avokoa ny fiaraha-monina manontolo.”

Ny “vatosoa, diamondra, sy ny sisa” “amin’ny karazany sy habe rehetra,” izay “voalamina tsara tarehy tao amin’ny toerany avy ao anatin’ily vata,” dia maneho ny zanak’Andriamanitra, [Malakia 3:17,] avy amin’ny fiangonana rehetra, ary avy amin’ny saika sokajy sy toe-piainana rehetra eo amin’ny fiainana, izay nandray ny finoana ny amin’ny fiavian’i Kristy, ary hita fa nijoro tamim-pahasahiana teo amin’ny toerany avy izy ireo, ho amin’ny antony masina momba ny fahamarinana. Raha mbola nizotra tao anatin’izany filaminana izany izy ireo, samy nikarakara ny adidiny avy, ary nandeha tamim-panetren-tena teo anatrehan’Andriamanitra, dia “naneho taratra fahazavana sy voninahitra” ho amin’izao tontolo izao izy, izay tsy nisy nitovy aminy afa-tsy ny fiangonana tamin’ny andron’ny apostoly. Ny hafatra, [Apokalypsy 14:6, 7] dia nandeha, toy ny hoe teo ambonin’ny elatry ny rivotra, ary ny fanasana hoe: “Avia, fa efa vonona ankehitriny ny zavatra rehetra,” [Lioka 14:17.] dia niely tamin-kery sy tamin’ny vokatra mahery.

“Rehefa ilay anjely manidina [Apokalypsy 14:6, 7.] vao nanomboka nitovy ny filazantsara mandrakizay hoe: ‘Matahora an’Andriamanitra, ka omeo voninahitra Izy; fa tonga ny andro fitsarany,’ dia maro no nihoby tamim-pifaliana noho ny fiavian’i Jesosy sy ny fanarenana; nefa nony afaka izany dia nanohitra sy nanesa ary nandatsa ny fahamarinana izay vao fotoana fohy talohan’izay no nameno azy fifaliana. Nampitebiteby sy nampiparitaka ny firavaka sarobidy izy ireo. Izany no mitondra antsika ho amin’ny fararano 1844, izay nanombohan’ny fotoanan’ny fampiparitahana. Mariho izao: ireo izay indray mandeha ‘nihoby tamim-pifaliana’ no nampitebiteby sy nampiparitaka ny firavaka sarobidy. Ary tsy nisy nahomby loatra

tamin'ny fampiparitahana ny andian'ondry sy ny fitarihana azy hania hatramin'ny 1844 tahaka ireo izay nitory ny fahamarinana fahiny sy nifaly taminy, nefa tatỳ aoriana nandà ny asan'Andriamanitra sy ny fahatanterahan'ny faminaniana tao amin'ny fanandramantsika Adventa lasa.”

“Ny fijoroana vavolombelon'i Rahalahy Miller, nandritra ny volana maromaro taorian'ny Antso tamin'ny Mamatonalina, tamin'ny volana fahafito, 1844, dia izao: fa efa nakatona ny varavarana, ary ny hetsika momba ny fiavian'i Kristy dia fahatanterahan'ny faminaniana, ary marina isika tamin'ny nitoriana ny fotoana. Tamin'izany izy dia nananatra ireo rahalahiny, tamin'ny alalan'ny Advent Herald, mba hihazona mafy, hanam-paharetana, ary tsy himonomonona hifampiangana; ary tsy ho ela Andriamanitra dia hanamarina azy ireo noho ny nitoriany ny fotoana. Tamin'izany fomba izany no nifonany ho an'ireo firavaka sarobidy, raha nahatsapa ny 'andraikiny' momba azy ireo izy, ary fa 'ho lehibe indrindra izany.’”

Ny “firavaka sandoka sy vola sandoka” izay naely teny amin'ireo tena izy, dia maneho mazava tsara ireo niova fo sandoka, na “zanaka hafahafa,” [Hosea 5:7.] hatramin'ny nanidiana ny varavarana tamin'ny 1844.

“Ilay ‘vata faharoa sady lehibe lavitra no tsara tarehy kokoa noho ilay teo aloha’ izay nanangonana ireo ‘firavaka,’ ‘diamanta,’ ary ‘vola madinika’ niparitaka, dia maneho ilay sahan'asa midadasiky ny fahamarinana velona ankehitriny izay nanangonana ny andian'ondry niparitaka, dia ny 144.000 tokoa, samy manana ny tombo-kasen'Andriamanitra velona izy rehetra. Tsy hisy na dia iray aza amin'ireo diamanta sarobidy havela ao amin'ny haizina. Na dia misy aza ‘tsy lehibe noho ny tendron'ny fanjaitra,’ dia tsy hohadinoina izy ireny, na havela any ivelany amin'izao andro izao izay anangonan'Andriamanitra ny firavany. [Malakia 3:16–18.] Mahay maniraka ny anjeliny Izy ka mampandeha azy ireo haingana, tahaka ny namoahany an'i Lota hiala tao Sodoma. ‘Asa fohy no hataon'ny Tompo eto ambonin'ny tany.’ ‘Hofaranany haingana izany amin'ny fahamarinana.’ Jereo Romana 9:28.”

“Ny ‘potipoti-javatra sy poti-kazo, fasika ary karazan-javatra maloto rehetra,’ dia maneho ireo fahadisoana isan-karazany sy maro izay nampidirina teo amin'ireo mino ny fiavian'i Kristy fanindroany hatramin'ny fararanon'ny taona 1844. Eto aho dia hanamarika vitsivitsy amin'ireny.”

“1. Ny fijoroana izay noraisin'ny sasany tamin'ireo ‘mpiandry’ tamim-pieboeboana avy hatrany taorian'ny nanambarana ny antsoantso amin'ny misasakalina, dia ny filazany fa ny hery masina mampitsonika ny fo, izay nanaraka ny hetsika tamin'ny volana fahafito, dia hery mesmerika. I George Storrs dia isan'ireo voalohany nandray izany fijoroana izany. Jereo ny asa sorany tamin'ny tapany faramparan'ny taona 1844, tao amin'ny Midnight Cry, izay nivoaka tamin'izany tao an-tanànan'i New York. J. V. Himes, tamin'ny Fivoriana tao Albany tamin'ny lohataonan'ny taona 1845, dia nilaza fa ny hetsika tamin'ny volana fahafito dia namokatra mesmerisma fito tongotra ny halaliny. Izany dia nolazaina tamiko tamin'ny olona iray izay teo, ka nandre io fanamarihana io. Ny hafa izay nandray anjara mavitrika tamin'ny antsoantso tamin'ny volana fahafito dia efa nanambara tatỳ aoriana fa asan'ny Devoly izany hetsika izany. Ny fanondroana ny asan'i Kristy sy ny Fanahy Masina ho asan'ny Devoly dia fitenenan-dratsy tamin'ny andron'ny Mpamonjy antsika, ary fitenenan-dratsy koa ankehitriny.

“2. Ny fanandramana maro momba ny fotoana voafaritra. Hatramin’ny nifaranan’ny 2300 andro tamin’ny 1844, dia fotoana maro no efa napetraky ny olona samihafa ho amin’ny fiafaran’izany. Tamin’ny fanaovana izany dia nesoriny ny ‘mariky ny fetra’, ary nampielany haizina sy fisalasalana teo ambonin’ny hetsika manontolo momba ny fiavian’i Kristy.

“3. Ny spiritisma miaraka amin’ny nofinofisiny sy ny fihooaram-pefy rehetra. Ity hafetsen’ny Devoly ity, izay nahavita asa mahatsiravina nahafaty, dia aseho amin’ny fomba tena mendrika amin’ny hoe ‘potika hazo,’ sy ‘karazan-javatra maloto rehetra.’ Maro tamin’ireo izay nisotro ny poizin’ny spiritisma no niaiky ny fahamarinan’ny fanandramantsika momba ny fiavian’i Kristy tamin’ny lasa, ary noho izany zava-misy izany dia maro no natao hino fa ny spiritisma no vokatra voajanaharin’ny finoana fa Andriamanitra no nitondra ireo hetsika lehibe momba ny fiavian’i Kristy tamin’ny 1843 sy 1844. Petera, raha miresaka ny amin’ireo izay ‘hampiditra mangingina fampianaran-diso mahavery, ka handà hatramin’ny Tompo Izay nividy azy aza,’ dia manao hoe: ‘NOHO NY ANTONY IREO DIA HOVANIN’NY OLONA RATSY NY LALAN’NY FAHAMARINANA.’”

“4. S. S. Snow izay milaza tena ho ‘Elia Mpaminany’” Ity lehilahy ity, tamin’ny diany hafahafa sy romotry ny hadalana, dia nanao ny anjara asany koa tamin’ity asan’ny fahafatesana ity, ary ny fizotrany dia nanana fironana hampiditra ny toerana marina tokony hisy ny olo-masina miandry ho amin’ny fahafaham-baraka, ao an-tsain’ny fanahy marina maro.

“Amin’ity lisitry ny fahadisoana ity dia azoko ampiana maro hafa koa, toy ny ‘arivo taona’ ao amin’ny Apokalypsy 20:4, 7, izay lazaina fa efa lasa, ny 144,000 ao amin’ny Apokalypsy 7:4; 14:1, ireo izay ‘nitsangana ka nivoaka avy tao am-pasana’ taorian’ny nitsanganana’i Kristy tamin’ny maty, ny foto-pampianaran’ny tsy fanaovan’asa, ny foto-pampianarana momba ny fandringanana ny zaza madinika, sns. sns.”

“Ireo fahadisoana ireo dia niely tamin-kazotoana lehibe, ary nohamafisina tamin’ny andian’ondry niandry, hany ka tamin’ny fotoana nahitan’i Rahalahy Miller ilay nofy dia ‘nafenina tsy ho hitan’ny maso’ ireo firavaka tena izy, ary azo nampiharina ny tenin’ny mpaminany—‘Ary ny fitsarana dia avily hihemotra, ary ny rariny mijoro lavitra,’ sns. sns. Jereo Isaia 59:14. Tamin’izany fotoana izany dia tsy nisy gazety adventa teto amin’ny tany izay niaro ny raharahan’ny fahamarinana ankehitriny. Ny Day-Dawn no farany niaro ny toerana marina nisy ny andian’ondry kely; nefa izany dia efa maty volana maromaro talohan’ny nanomezan’ny Tompo an’i Rah. Miller ity nofy ity; ary tamin’ny tolona farany teo am-pialana aina dia nanondro ireo olo-masina sasatra sy misento ho amin’ny taona 1877, izay mbola telopolo taona tany aoriana tamin’izany, ho fotoan’ny fanafahana farany azy ireo. Indrisy! indrisy! Tsy mahagaga raha i Rahalahy Miller, tao amin’ny nofiny, ‘nipetraka ka nitomany’ noho izao toetry ny raharaha mampalahelo izao.”

“Nakatona tao amin’ny fahafatesana ny mason’i Rahalahy Miller tamin’ny 22 Desambra 1849, ka tanteraka tamin’izany ireto teny manaraka tao amin’ny nofiny ireto: ‘Tao anatin’ny tabataba sy ny fihazakazahana no nanakatonako ny masoko vetivety.’ Mazava loatra sy mahatalanjona tokoa izany fahatanterahana izany, ka tsy hisy tsy hahita azy.”

“Ny vata, dia maneho ny fahamarinana momba ny fiavian’i Kristy izay navoakan-dRahalahy Miller ho an’izao tontolo izao, araka izay voasoritra ao amin’ny fanoharana ny amin’ny virijina folo. [Matio 25:1–11.] Voalohany, ny fotoana, 1843; faharoa, ny fotoana niandrasana; fahatelo, ny antso tamin’ny mamatonalina, tamin’ny volana fahafito, 1844, ary fahefatra, ny varavarana mihidy. Tsy hisy izay namaky ny taratasy momba ny fiaviana fanindroany hatramin’ny taona 1843 handà fa Rahalahy Miller dia nanohana ireo teboka efatra lehibe ireo eo amin’ny tantaran’ny fiaviana. Io rafitra mirindra amin’ny fahamarinana io, na “vata,” dia norovitina ho potipotika, ary naely teny amin’ny fako, nataon’ireo izay nandà ny fanandramany manokana, ary nandà ireo fahamarinana ireo indrindra izay notoriany niaraka tamin-dRahalahy Miller tamin-kasahiana lehibe tamin’izao tontolo izao.”

Ary ny fiangonana amin’izany dia ho madio ka “tsy manan-tsiny eo anoloan’ny seza fiandrianan’Andriamanitra,” satria efa niaiky ny fahadisoany rehetra sy ny kilemany ary ny fahotany izy, ary rehefa voasasan’ny ran’i Kristy sy voafafa ireo, dia ho tsy hisy “pentina, na ketrana, na izay toy izany” izy. Amin’izany izy dia hamirapiratra amin’ny “voninahitra avo folo heny noho ny teo aloha.” JAMES WHITE Oswego, Mey, 1850.